

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Heidi Rauhanummi

”ONHAN SE VÄLILLÄ MUKAVA
MENNÄ VALMIISEEN
RUOKAPÖYTÄÄN”

Isovanhemmilta saatu sosiaalinen tuki vaasalaisissa lapsiperheissä

Sosiaali- ja terveysala
2011

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Heidi Rauhanummi
Opinnäytetyön nimi	”Onhan se välillä mukava mennä valmiiseen ruokapöytään” Isovanhemmilta saatu sosiaalinen tuki vaasalaisissa lapsiperheissä
Vuosi	2011
Kieli	suomi
Sivumäärä	56 + 4 liitettä
Ohjaaja	Ann-Sophie Blomqvist

Tutkimuksen tarkoitukseni oli tutkia isovanhemmilta saatua sosiaalista tukea lapsiperheissä vanhempien näkökulmasta. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää millaista sosiaalista tukea lapsiperheet saavat isovanhemmilta, koetaanko saatu tuki riittäväksi ja kuinka tärkeänä isovanhemmilta saatavaa tukea pidetään. Lisäksi haluttiin selvittää millainen rooli isovanhemmilla on nykypäivänä lapsiperheissä.

Teoriaosuudessa perehdytään lapsiperheisiin, sosiaaliseen tukeen, isovanhemmukseen sekä siihen millaista apua ja tukea isovanhemmat voivat tarjota lapsiperheille. Tutkimusotteena toimi kvalitatiivinen tutkimus ja aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kyselylomaketta. Kyselylomake toimitettiin 20 vanhemmalle. Kyselylomakkeita palautui 15, joten vastausprosentiksi saatiin 75. Aineiston avoimet kysymykset analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä ja suljetut kysymykset analysoitiin tietokoneavusteisesti Excel-ohjelmaa apuna käyttäen.

Tutkimuksen mukaan isovanhemmilta saadaan monipuolisesti sosiaalista tukea. Eniten isovanhemmilta saatiin emotionaalista ja taloudellista tukea, joita oli saanut kaikki 15 vastaajaa. 14 vastaajaa oli saanut käytännön apua ja vähiten saatiin tiedollista tukea, jota oli saanut 13 vastaajaa. Isovanhemmilta saadun tuen määrään ollaan tyytyväisiä. 73 % kyselyyn vastaajista koki isovanhemmilta saadun tuen riittäväksi. Isovanhemmilta kaivattaisiin kuitenkin enemmän apua lastenhoidossa ja kasvatuksessa sekä oma-aloitteisempaa avun tarjoamista. Vanhemmat pitävät isovanhemmilta saamaansa apua todella tärkeänä. Isovanhemmilta saatua apua ja tuki nähtiin tärkeänä myös lasten kannalta. Vanhempien mielestä on tärkeää, että lapsilla on läheinen suhde isovanhempiin. Lisäksi isovanhemmilta saatua käytännön apua ja mahdollisuutta omaan aikaan pidettiin tärkeinä. Voidaan siis todeta, että isovanhemmilla on tärkeä rooli lapsiperheiden tukiverkostossa.

Avainsanat	Lapsiperheet, sosiaalinen tuki, isovanhemmat, kvalitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Author	Heidi Rauhanummi
Title	“Every Now and Then It Is Nice to Eat a Meal Someone Else Has Prepared” Grandparents’ Social Support for Families with Children in Vaasa
Year	2011
Language	Finnish
Pages	56 + 4 Appendices
Name of Supervisor	Ann-Sophie Blomqvist

The purpose of this bachelor’s thesis was to study the social support families with children receive from the grandparents. The support is looked at from the parents’ angle. The aim is to find out what kind of support families received, if it is sufficient and how important it is considered to be. One purpose was also to study how important the grandparents’ role in the families nowadays is.

The theoretical part deals generally with families with children, social support, being a grandparent and what kind of social support grandparents can give to their children and their families. Research method for the study was a qualitative research and a questionnaire was used as a data collection method. The questionnaire was given to 20 parents and the response rate was 75. The results for the open-ended questions were analyzed with a material-based content analysis and the results for the closed questions were analyzed with computer with the help of Microsoft Excel.

According to the study, families do receive comprehensive social support from their grandparents. Received support is mostly emotional and financial, both of which were received by all of 15 respondents, 14 had gotten also practical support. Least received form of support was informational, 13 of the respondents had received that. Families are satisfied with the support they receive from their grandparents. Of the respondents 73 % thought that the support they got, was sufficient but more help with child care and parenting was desired. The received support was considered to be very important, also for the children's sake, though it could be a little more on the grand-parents’ initiative. Parents think that their children should have a close relationship with their grandparents. Also the practical support and the chance for free time were also considered as important things. So we can state, that grandparents are an important factor in the lives of the families with children.

Keywords	Families with children, grandparents, social support, qualitative study

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	8
2 LAPSIPERHEET.....	10
2.1 Perheet yhä monimuotoisempia	10
2.2 Lapsiperheet Suomessa vuoden 2010 tilaston mukaan.....	11
2.3 Lapsiperheiden haasteet	11
3 SOSIAALINEN TUKI.....	13
3.1 Sosiaalisen tuen saatavuuteen ja välittymiseen vaikuttavia tekijöitä	14
3.2 Sosiaalisen tuen muodot	15
3.3 Sosiaalisen tuen eri tasot.....	16
4 ISOVANHEMMUUS	18
4.1 Isovanhemmat nyky-yhteiskunnassa	18
4.2 Isovanhemmuudesta iloa yli sukupolvien	19
5 ISOVANHEMMAT LAPSIPERHEIDEN TUKENA	21
5.1 NykYTEKNOLOGIASTA apua yhteydenpitoon.....	22
5.2 Toiminnallinen apu	23
5.3 Tiedollinen ja emotionaalinen tuki	23
5.4 Taloudellinen tuki.....	24
6 TUTKIMUKSEN TARKOITUS.....	26
7 TUTKIMUKSEN KUVAUS.....	27
7.1 Kvalitatiivinen tutkimusote.....	27
7.2 Kohderyhmä.....	27
7.3 Tiedonkeruumenetelmä ja aineistoin keruu	28
7.4 Tutkimusaineistoin analysointi.....	30
8 TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	31
8.1 Vastaajien taustatiedot	31
8.2 Yhteydenpito isovanhempien kanssa.....	32
8.3 Isovanhemmilta saatu tuki ja apu	35
8.4 Isovanhemmilta saatu sosiaalinen tuki ja sen eri muodot	38

8.4.1 Emotionaalinen tuki.....	39
8.4.2 Toiminnallinen tuki	40
8.4.3 Taloudellinen tuki.....	41
8.4.4 Tiedollinen tuki	42
8.4.5 Isovanhemmilta saatu muu tuki ja apu	42
8.5 Millaista apua perheet kaipaisivat enemmän?.....	43
8.6 Miten tärkeänä isovanhemmilta saatua apua/tukea pidetään?.....	44
9 JOHTOPÄÄTÖKSET	46
9.1 Isovanhempien rooli lapsiperheissä	46
9.2 Isovanhemmilta saatu sosiaalinen tuki	47
9.3 Isovanhemmilta saadun tuen tärkeys	48
10 POHDINTA.....	50
10.1 Tutkimuksen luotettavuus	50
10.2 Tutkimuksen eettisyys	52
10.3 Jatkotutkimusaiheet	52
LÄHTEET	53
LIITTEET	

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Sosiaalisen tuen tasot Casselin mukaan	s. 16
Kuvio 2. Vastanneiden sukupuolijakauma	s. 31
Kuvio 3. Vastanneiden ikäjakauma	s. 31
Kuvio 4. Kuinka usein isovanhempia tavataan?	s. 33
Kuvio 5. Ollaanko tyytyväisiä yhteydenpidon määrään isovanhempien kanssa?	s. 34
Kuvio 6. Onko isovanhemmilta helppo pyytää apua?	s. 35
Kuvio 7. Tarjoavatko isovanhemmat apuaan pyytämättä?	s. 36
Kuvio 8. Koetaanko isovanhemmilta saatu tuki riittäväksi?	s. 37
Kuvio 9. Isovanhemmilta saadun sosiaalisen tuen eri muodot	s. 38
Kuvio 10. Isovanhemmilta saatu emotionaalinen tuki	s. 39
Kuvio 11. Isovanhemmilta saatu toiminnallinen tuki	s. 40
Kuvio 12. Isovanhemmilta saatu taloudellinen tuki	s. 41
Kuvio 13. Isovanhemmilta saatu tiedollinen tuki	s. 42

LIITELUETTELO**LIITE 1.** Tutkimuslupa-anomus**LIITE 2.** Tutkimuslupa**LIITE 3.** Saate**LIITE 4.** Kyselylomake

1 JOHDANTO

Perhesuhteet ovat kokeneet muutoksia vuosikymmenien aikana. Perheiden sosiaalinen verkosto on pienentynyt, joka tarkoittaa sitä että perheillä on aikaisempaa vähemmän sellaisia ihmisiä joiden puoleen voi kääntyä. Perheiden arkea kuormittavat monet tekijät, kuten työn ja perheen yhteensovittaminen sekä joillakin taloudellinen toimeentulo. Isovanhemmat ovat tärkeä tuki monille perheille ja isovanhemmilta saatava apu on korvaamatonta. Isovanhemmilla on paljon annettavaa nuoremmille sukupolville, sillä heillä on elämän mukanaan tuomaa kokemusta monista asioista, kuten lastenkasvatuksesta, ongelmien kohtaamisesta ja niiden ratkaisemisesta. Lapsiperheiden saama sosiaalinen tuki isovanhemmilta on mielestäni ajankohtainen tutkimusaihe, kun mietitään miten perheiden hyvinvointia voitaisiin tukea. Myös omat lapsuuden kokemukseni isovanhemmilta saadusta tuesta sekä heidän korvaamattomasta avusta perheellemme, ovat asioita jotka tekevät aiheesta mielenkiintoisen ja tärkeän minulle.

Tutkimuksen kohteena on isovanhemmilta saatu sosiaalinen tuki vaasalaisissa lapsiperheissä. Tutkimus on laadullinen, sillä tutkimuksessa tarkastelemaan isovanhemmilta saatua sosiaalista tukea vain tietyissä perheissä, eikä näin ollen pyritä tekemään tilastollisia yleistyksiä tutkittavasta asiasta. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää millaista sosiaalista tukea lapsiperheet ovat saaneet isovanhemmilta ja koetaanko saatu tuki riittäväksi. Lisäksi halutaan selvittää millaista tukea perheet kaipaisivat enemmän ja kuinka tärkeänä vanhemmat pitävät isovanhemmilta saamaansa tukea ja apua. Tutkimuksella haetaan vastausta myös siihen, millainen rooli isovanhemmilla on nykypäivänä lapsiperheissä. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kyselylomaketta, joka sisältää avoimia kysymyksiä, sekamuotoisia kysymyksiä ja monivalintakysymyksiä. Kyselylomakkeet jaettiin vaasalaisessa päiväkodissa 20 vanhemmalle. Aineistoin avoimet kysymykset analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysilla ja suljetut kysymykset tietokoneavusteisesti käyttäen apuna Excel-ohjelmaa.

Tämä opinnäytetyön rakentuu teoria- ja tutkimusosasta. Teoriaosuuden aloittaa lyhyt katsaus lapsiperheistä, jossa tarkastellaan muun muassa perheen määrittelyä sekä lapsiperheiden monimuotoisuutta ja arjen haasteita. Tämän jälkeen siirrytään käsittelemään sosiaalista tukea. Sosiaalisen tuen käsitettä aukaistaan eri määritelmien avulla ja selvitetään millaisia sosiaalisen tuen muotoja on olemassa. Tämän lisäksi käsitellään sitä, millaisia vaikutuksia sosiaalisella tuella on yksilölle ja mitkä tekijät vaikuttavat sosiaalisen tuen välittymiseen ja sen vaikuttavuuteen. Tämän jälkeen siirrytään käsittelemään isovanhemmuutta ja sitä miltä isovanhemmuus näyttää tänä päivänä. Lisäksi kerrotaan millaista tukea lapsiperheet voivat saada isovanhemmilta ja mitkä tekijät vaikuttavat isovanhemmilta saatavaan tukeen. Nämä edellä mainitut osa-alueet muodostavat yhdessä tutkimuksen teoreettisenviitekehyksen.

Teoriaosuuden jälkeen siirrytään tutkimusosaan, jossa käydään läpi tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusongelmat. Lisäksi kerrotaan tutkimuksessa käytetystä tutkimusotteesta, kohderyhmästä, aineistonkeruumenetelmästä sekä aineiston analysoinnista. Tämän jälkeen tulevat tutkimuksen tulokset, joita seuraa johtopäätökset sekä pohdintaosio.

2 LAPSIPERHEET

Suomessa käsitteellä perhe on varsin yksinkertainen ja suppea merkitys. Perhe tarkoittaa yksinkertaisimmillaan isän, äidin ja lasten yhdessä muodostamaa ryhmää. (Kankkonen, Suutarla & Tiilikka, 10.) Näin ollen Suomessa perheeksi mielletään usein vain vanhempien ja lapsien muodostama ydinperhe (Söderling 2010, 15). Aikaisemmin perheeseen saattoi kuulua useita sukupolvia ja parhaimmillaan myös kaukaiset sukulaiset sekä kaikki saman katon alla asuvat yksilöt miellettiin perheeseen. Käsitteemme perheestä on siis muuttunut historiamme aikana. (Hämäläinen & Kangas 2010, 7.)

Ydinperheajattelu on alkanut hajota pikkuhiljaa ja perheen määrittelemisen on entistä hankalampaa. Riitta Jallinojan mukaan perhettä ei voida ajatella vain yleisenä käsitteenä, joka pystyttäisiin määrittelemään yleisten ja yksiselitteisten kriteerien pohjalta. Perheelle voidaan antaa määritelmä kulloisenkin tarpeen sekä tilanteen mukaan. Perhe voi muodostua esimerkiksi pelkästään aikuisista, aikuisista ja lapsista tai toisesta vanhemmasta ja lapsesta. Perhettä arvioidaankin nykyisin pitkälti henkilökohtaisten kriteereiden pohjalta, joten kukin voi määritellä perheensä omalla tavallaan. Samalla myös perheiden määritelmät muuttuvat ja monimuotoistuvat. (Hakulinen, Hirvonen & Koponen 2008, 47-48.) Suomalaisten nykyistä perheen muodostusta voidaan kuvailla myöhennetyksi perheellistymismalliksi, sillä lasten synnyttäminen ajoittuu myöhemmälle iälle kuin aikaisemmin (Bardy, Heino & Salmi 2001, 23).

2.1 Perheet yhä monimuotoisempia

Perhesuhteet ovat muuttuneet yhteiskunnan yleisen modernisoitumisen rinnalla. Ydinperheestä on tullut aikaisempaa yleisempi perhemuoto. (Takala 2005, 20.) Perinteiset perhemuodot elävät tällä hetkellä muutoksien aikaa ja ydinperhe on saanut rinnalleen useita vaihtoehtoisia perhemalleja (Hakulinen ym. 2008, 47-48). Avoliitot ovat yleistyneet 1960-luvulta lähtien, moraalisen ilmapiirin vapautumisen seurauksena. Avioerojen määrä on lisääntynyt, joka näkyy suoraan yksinhuoltajaperheiden määrän kasvuna. Uusperheistä on tullut myös hyvin yleinen perhemuoto. Näiden perhemuotojen rinnalle on noussut myös samaa sukupuolta olevien

parisuhteet ja heidän perheensä. (Takala 2005, 20–21.) Perheiden monimuotoistuminen näkyy myös siinä, että useita kulttuuritaustoja edustavien perheiden lukumäärä on lisääntynyt (Bardy ym. 2001, 26). Perheet ovat siis muuttuneet, eikä perheellä tarkoiteta enää vain isän elättämää ydinperhettä, johon kuuluu molemmat biologiset vanhemmat ja pieniä lapsia (Kivimäki 2003, 190).

2.2 Lapsiperheet Suomessa vuoden 2010 tilaston mukaan

Vuonna 2010 Suomessa oli lapsiperheitä yhteensä 582 000. Tilastokeskus määrittelee lapsiperheiksi sellaiset perheet, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia. Väestötämme kuului 40 prosenttia lapsiperheisiin, mikä on reippaasti alle puolet koko väestömäärästämme. Valtaenemmistö lapsiperheistä oli avioparien muodostamia perheitä, joita oli 61 prosenttia väestöstä. Avoparien muodostamia lapsiperheitä oli puolestaan 18 prosenttia ja saman verran oli myös äiti ja lapsia -perheitä. Isän ja lapsien muodostamia perheitä oli puolestaan vain alle 3 prosenttia, joka on hyvin epätyypillinen perhemuoto Suomessa. Vanhempana oli saman sukupuolen rekisteröity pari 267 perheessä. Uusperheitä oli yhteensä 53 000, joka on 319 vähemmän kuin edellisvuonna. (Tilastokeskus 2011.)

2.3 Lapsiperheiden haasteet

Johanna Lammi-Taskulan ja Minna Salmen mukaan jopa noin puolet lapsiperheiden vanhemmista on huolissaan jaksamisestaan vanhempana. Huolenaiheet omasta jaksamisesta nousevat niin yhteiskunnallisista kuin yksilöllisistäkin asioista. Vanhemmuutta kuormittavat tekijät voivat olla muun muassa työelämän kasvavat vaatimukset sekä omaan terveyteen liittyvät ongelmat. (Bardy & Lammi-Taskula 2009, 60.) Nykyajan elämä jäsentyykin hyvin pitkälti työn ja kodin ympärille (Hakulinen ym. 2008, 47). Ihmisten elämässä työstä on tullut perheen rinnalle hyvin tärkeä hyvinvoinnin osatekijä. Työ näyttäytyy monille toimeentulon lisäksi mielekkäänä toimintana, itsensä toteuttamisena ja sosiaalisina suhteina. Enemmistö lapsiperheiden vanhemmista on työssäkäyviä ja samalla työttömyys lapsiperheiden keskuudessa on harvinaisempaa kuin väestössämme keskimäärin. (Lammi-Taskula & Salmi 2009, 38.) Naisten yleistyneen työssäkäynnin myötä perheiden sisäisessä työnjaossa on tapahtunut huomattavia muutoksi. Myös pienten lasten

äidit käyvät työssä aikaisempaa enemmän. (Takala 2005, 20.) Työn ja perheen yhteensovittaminen nouseekin monille lapsiperheille yhdeksi arjen haasteista (Lammi-Taskula & Salmi 2009, 38).

Hannele Saulin mukaan lapsiperheet ovat tyypillisesti keskituloisia. Pienituloisiin lapsiperheisiin lukeutuvat sellaiset perheet joissa lapset ovat vielä hyvin pieniä. Lapsiperheiden pienituloisuuden taustalla voi olla osittain vanhempien omat valinnat esimerkiksi perhevapaiden käytöstä. (Karvonen, Moisio & Simpura 2009, 23.) Tuloerojen kasvamisen mukana lapsiperheiden tulokehitys on jäänyt muista jälkeen. Lapsiperheistä jää kasvava osa jopa köyhyysrajan alapuolelle. Lähes puolet lapsiperheistä kokeekin menojen kattamisen tuloillaan hankalaksi. (Lammi-Taskula, Salmi & Sauli 2009, 78–87.)

3 SOSIAALINEN TUKEA

Sosiaaliselle tuelle on löydettävissä lukuisia eri määritelmiä, jonka vuoksi sosiaalisen tuen yksiselitteinen määrittelyminen on lähes mahdotonta. Nutbeamien määritelmän mukaan sosiaalinen tuki on yhteisöjen tarjoamaa tukea yksilöille ja ryhmille, joka auttaa niitä selviytymään elämän mukanaan tuomista ongelmista ja rasittavista elämäntilanteista (Kumpusalo 1991, 13). Cohenin ja Symen mukaan sosiaalinen tuki voidaan määrittellä taas voimavaraksi, jota saadaan sosiaalisista suhteista (Uutela & Vahtera 1994). Sosiaalinen tuki on saanut myös määritelmän, jonka mukaan se on vähintään kahden ihmisen välistä resurssien jakamista, jonka tarkoituksena on parantaa vastaanottajan hyvinvointia (Leskelä 2008, 27). Sosiaalinen tuki liittyy siis vahvasti ihmissuhteisiin sekä vuorovaikutukseen ihmisten välillä. Näin ollen sosiaalisen tuen saaminen edellyttää olemassa olevia kontakteja. (Ewalds & Jantunen 1991, 24.) Housen ja Kahnin mukaan suppea, mutta toimiva tukiverkosto on usein yksilön kannalta parempi kuin laaja mutta passiivinen verkosto (Kumpusalo 1991, 15). Puhuttaessa sosiaalisesta tuesta korostuukin sen vastavuoroisuus. Vain yksisuuntaiset suhteet voivat kuormittaa auttajaa, jos hän joutuu jatkuvasti käyttämään omia voimavarojaan tuen saajan hyväksi, ilman että tuen antaminen ja saaminen olisivat tasapainossa keskenään. (Uutela & Vahtera 1994.)

Tarve sosiaaliseen tukeen ilmenee viimeistään silloin, kun yksilö kohtaa vaikean elämäntilanteen, joka vaatii sopeutumista (Hyypä 1997, 128). Sosiaalisen tuen antajat auttavat yksilöä käyttämään hänen omia henkisiä voimavarojaan tehokkaammin. Erityisesti puolisolta, sukulaisilta ja läheisiltä ystäviltä saatava sosiaalinen tuki on havaittu tärkeäksi tekijäksi selviytymisessä stressaavista elämäntilanteista (Tarkka 1996, 14). Tutkimuksissa on pyritty selvittämään sitä miten toisilta saamamme sosiaalinen tuki vaikuttaa hyvinvointiimme (Koffet & Kuusi 2003, 39). Daniel C. Gansterin ja Bart Victorin mukaan sosiaalisella tuella on positiivinen yhteys yksilön mielenterveyteen riippumatta siitä miten se on muutettu mitattavaan muotoon (Sohlman 2004, 49). Huonolla sosiaalisella tuella on todettu olevan yhteyttä masennukseen. Toisin sanoen huono sosiaalinen tuki näyttää olevan yksi masennuksen riskitekijöistä (Leskelä 2008, 28.) Dalgardin, Björkin ja Tamb-

sin mukaan sosiaalisella tuella on myös puskuroiva vaikutus mielenterveyden ongelmia vastaan, silloin kun yksilö kohtaa kielteisen elämäntapahtuma (Sohlman 2004, 50). Mitä enemmän meillä on saatavilla sosiaalista tukea, niin sitä todennäköisemmin selviydymme vaikeuksista ja vaikeista elämäntilanteista. Toisilta saamamme tuen avulla voimme purkaa mieltä painavia asioita, saada palautetta ja myötätuntoa sekä konkreettista apua arjessa ja mahdollisuuden tehdä mukavia ja rentouttavia asioita yhdessä muiden kanssa. (Koffet & Kuusi 2003, 39.)

3.1 Sosiaalisen tuen saatavuuteen ja välittymiseen vaikuttavia tekijöitä

Esko Kumpusalon (1991, 16–17) mukaan sosiaalisen tuen välittymisen ja vaikuttavuuden taustalta voidaan löytää useita eri tekijöitä. Yksi näistä tekijöistä on se, kuka on avun tarvitsija. Avun tarvitsijan oma ikä, hänen taustansa, kehitys- ja koulutustasonsa sekä hänen persoonallisuutensa ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat sosiaalisen tuen välittymiseen. Ongelman luonne on myös yksi näistä vaikuttavista tekijöistä. Ongelman luonteesta riippuen, tuki voi kohdistua joko yksilön fyysisen, psyykkisen tai sosiaalisen selviytymisen tukemiseen. Ongelman luonne vaikuttaa suoraan myös autettavan omatoimisuuden määrään.

Oikea ajoitus on myös avainasemassa tuen vaikuttavuuden ja tehokkuuden kannalta. Yksilön pitäisi saada tukea silloin, kun hänen omat voimavaransa ovat äärimmilleen käytössä ja ulkopuolisen tuelle olisi todella tarvetta. Jos tukea ei saada oikeaan aikaan, niin seurauksena voi olla ongelman monimutkaistuminen, jolloin myös tuen tarve voi muuttua aikaisempaa laaja-alaisemmaksi. Ennenaikaisella tuella on todettu olevan alentava vaikutus yksilön omatoimisuuteen, jolloin passiivisuus ja riippuvuus avun antajasta kasvavat.

Tuen välittymiseen ja vaikuttavuuteen on todettu vaikuttavan myös se, kuka on tukijana. Perheeltä ja läheisiltä saatava tuki on huomattavasti erilaisempaa, kuin ammattiauttajilta saatava tuki. Näiden tekijöiden lisäksi tuen vaikuttavuuteen ja välittymiseen on todettu vaikuttavan se millaisessa sosiaalisessa ympäristössä vuorovaikutus kulloinkin tapahtuu. Nutreamin korostaa omassa sosiaalisen tuen määritelmässään, että sosiaalisen tuen saatavuus ei ole yksistään riippuvainen yk-

silön omasta halusta kuulua johonkin yhteisöön, vaan siihen vaikuttaa myös yhteisön vaihtelevat mahdollisuudet tarjota apua (Kumpusalo 1991, 13).

3.2 Sosiaalisen tuen muodot

Esko Kumpusalon (1991, 14) mukaan sosiaalisen tuen muodot voidaan jakaa viiteen luokkaan seuraavasti:

1. Emotionaalinen tuki
2. Toiminnallinen tuki
3. Aineellinen tuki
4. Tiedollinen tuki
5. Henkinen tuki

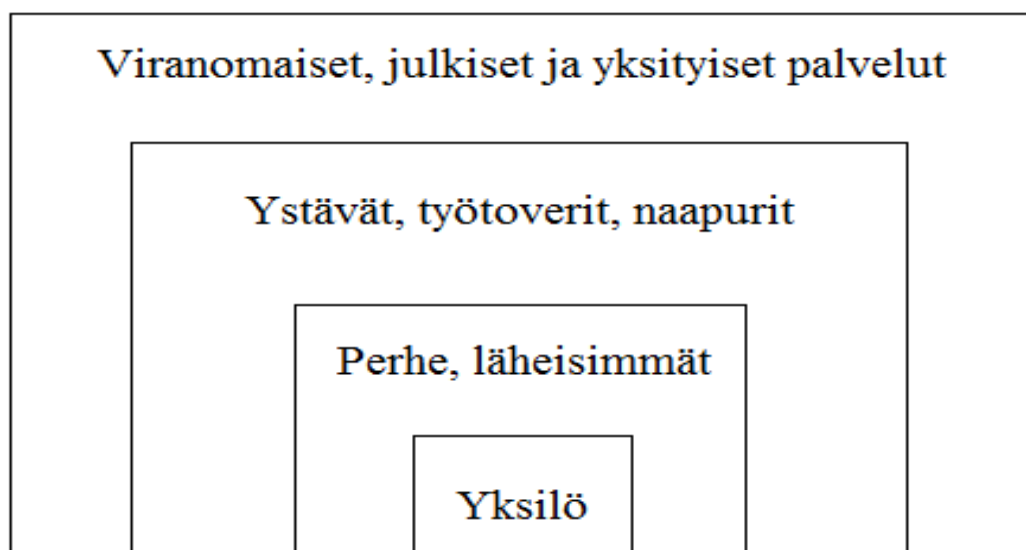
Erityisesti perheeltä ja läheisimmiltä ystävilä saatava emotionaalinen tuki on helpposti tunnistettavin sosiaalisen tuen muoto (Leskelä 2008, 27). Emotionaalisella tuella tarkoitetaan muun muassa toisilta saamaamme rakkautta, huolenpitoa, sympatiaa, ymmärrystä ja välittämistä (Sohlman 2004, 49). Empaattisen tuen kautta yksilölle voi muodostua tunne välitetyksi tulemisesta ja siitä että hänestä pidetään huolta (Peltonen 1994, 41). Tutkimusten mukaan juuri emotionaalinen tuki on yksilön kannalta tehokkaampaa kuin muut tuen muodot (Hyypä 1997, 128). Toiminnallinen tuki voi ilmetä vastuun kantamisena esimerkiksi kotitöistä ja lapsenhoidosta tai vaikka kuljetuksesta huolehtimisena. Aineellinen tuki sisältää konkreettista tukea, kuten rahaa, tavaraa, apuvälineitä tai lääkkeiden saamista. (Kumpusalo 1991, 14.) Tiedollinen tuki voi olla neuvontaa, opastusta tai opetusta. Sen tarkoituksena on auttaa yksilöä ratkaisemaan kohtaamansa ongelmat neuvojen, opastuksen ja opetuksen avulla. (Ewalds & Jantunen 1991, 42.) Henkiseksi tueksi voidaan katsoa yhteinen aate, uskonto tai filosofia (Kumpusalo 1991, 14).

Sosiaalisen tuen eri muodoista voidaan osittain erottaa sekä tuen määrä että sen laatu. Pääsääntöisesti tuen laatu on yksilön subjektiivisen arvioinnin varassa toisin kuin tuen määrä. Määrää voidaan mitata esimerkiksi rahassa. Vain aineellisessa

tuessa määrä on ratkaisevassa asemassa. Muissa sosiaalisen tuen muodoissa (emotionaalisisessa tuessa, henkisessä tuessa, toiminnallisessa tuessa ja tiedollisessa tuessa) nousevat määrää tärkeämmäksi tekijöiksi tuen laatu sekä sen oikea-aikaisuus. (Kumpusalo 1991, 15.) Erityisesti terveyden sekä hyvän elämän kannalta sosiaalisen tuen laatu on ratkaisevampi tekijä kuin tuen määrä (Hyypä 1997, 128).

3.3 Sosiaalisen tuen eri tasot

Sosiaalista tukea voidaan saada monilta eri ihmisiltä. Epävirallista tukea saadaan, esimerkiksi perheeltä, ystäviltä ja työkavereilta, kun taas virallisempaa tukea saadaan esimerkiksi terveydenhuollon ammattilaisilta ja muilta palvelualan työntekijöiltä. (Heaney & Israel 2008, 197.) Sosiaalista tukea voidaankin jaotella eri tasoihin sen mukaan, mistä tuki on lähtöisin. Casselin mukaan sosiaalisen tuen tasot ovat primaari-, sekundaari- ja tertiaaritaso. Tuen tasot on jaoteltu sen mukaan miten läheisiä sosiaalisuhteet ovat. Primaaritason muodostavat oma perhe sekä muut kaikista läheisimmät ihmiset. Sekundaaritasoon kuuluvat puolestaan ystävät, sukulaiset ja naapurit. Viimeiseen eli tertiaaritasoon kuuluvat yksilön tuttavat sekä viranomaiset. (Peltonen 1994, 42.)

Kuvio 1. Sosiaalisen tuen tasot Casselin mukaan (Kumpusalo 1991, 15).

Eri sosiaaliset tukirakenteet voivat antaa erityyppistä tukea, mutta vain perhe ja lähiyhteisö voivat antaa yksilön hyvinvoinnin kannalta välttämätöntä emotionaalista ja henkistä tukea (Kumpusalo 1991, 15). Tällä tuella on erityinen merkitys pysyvyyden ja turvallisuuden tunteen kannalta sekä arkisten ongelmien ratkaisijana (Peltonen 1994, 43). Kaikki primaaritason muodostavat henkilöt antavat mitä osaavat ja mihin he pystyvät. Pieniyhteisössä, kuten juuri perheessä saatava sosiaalinen tuki on luonteeltaan hyvin persoonallista sekä suoraa. (Kumpusalo 1991, 14.) Deanin mukaan juuri perhe on useimmiten yksilön kannalta tärkein sosiaalisen tuen lähde (Peltonen 1994, 42). Perhe on kuitenkin alkanut yhä enemmän eristäytyä omaksi irralliseksi yksikökseen, mikä vaikuttaa yksilön ja perheen sosiaaliseen verkostoon. Sukulais- ja naapuruussuhteiden verkosto on supistunut tai hävinnyt jopa kokonaan. Perheillä on entistä vähemmän niitä ihmisiä tai läheisiä, jotka voivat auttaa ja olla tukena silloin, kun elämässä tapahtuu jotain odottamatonta tai kun omat voimavarat eivät riitä arjessa selviämiseen. (Hakulinen ym. 2008, 49- 50.)

Tertiaaritason antama tuki, kuten yhteiskunnan sosiaaliturva on luonteeltaan epäsuoraa eikä tavallisesti kovin persoonallista (Kumpusalo 1991, 14). Östergrenin mukaan sekundaari- ja tertiaaritason merkitys korostuu yksilölle erityisesti elämän kriisitilanteissa (Peltonen 1994, 43). Primaari- ja sekundaaritason tuki eroaa tertiaaritason tuesta siinä, että primaari- ja sekundaaritason apu koostuu maallikkoavusta, kun taas tertiaaritason tuki on eri alojen koulutuksen saaneiden ammattilaisten antamaa tukea (Tarkka 1996, 14).

4 ISOVANHEMMUUS

Käsityksemme isovanhemmista on monesti stereotyyppinen. Liitämme helposti isovanhempiin harmaantuneet hiukset, isoäidin esiliinan sekä elämän mukanaan tuomat rypyt. (Uittomäki 2005, 22.) Näihin stereotypioihin voi törmätä niin lastensaduissa, elokuvissa kuin mainoksissakin. Todellisuus isovanhemmista ja isovanhemmudesta on kuitenkin tänä päivänä hyvin erilainen. (Kolbe 2004, 25.)

4.1 Isovanhemmat nyky-yhteiskunnassa

Ensimmäisen lapsenlapsen syntyessä muuttuu edellinen sukupolvi isovanhemmiksi (Posti 2002, 26). Uusille isovanhemmille tämä tarkoittaa siirtymistä sukupolvien ketjussa eteenpäin vanhemmista isovanhemmiksi (Ijäs 2004, 21). Nykyisin isovanhemmusta ei voida kuitenkaan määritellä vain biologisen taustan mukaan, sillä isovanhemmudessa ei välttämättä ole kyse biologisesta siteestä lapsenlapsen tai omien geenien siirtymisestä sukupolvelta toiselle (Taipale 2002, 23). Tie isovanhemmaksi voi käydä esimerkiksi adoptioiden tai uusperheiden kautta (Ijäs 2006, 56). Näin ollen isovanhemmisuus voidaan käsittää muutenkin kuin biologisena isovanhemmutena. Nykyisin isovanhemmisuus nähdäänkin sukupolvien välisenä vuorovaikutussuhteena pieniin lapsiin. (Rippstein 2008, 20–21.) Isovanhemmuudesta puhuttaessa nouseekin tänä päivänä perimää tärkeämmäksi asiaksi aito välittäminen, rakkaus, turvallisuus ja huolenpito, joita isovanhemmat voivat pyyteettömästi välittää lapsilleen ja lapsenlapsilleen.

On perusteltua sanoa, että isovanhemmusta on nykyisin enemmän kuin aikaisemmin ja samalla myös isovanhempien rooli on jälleen korostumassa. Tänä päivänä alle 7-vuotiailla lapsilla on keskimäärin elossa ainakin yksi isovanhempi. Vanhemmilla sukupolvilla ei välttämättä ole ollut koskaan mahdollisuutta tutustua omiin isovanhempiinsa, sillä keksimääräinen elinikä on ollut jopa 10–20 vuotta alhaisempi kuin nykyisin. (Fågel, Rotkirch & Söderling 2010, 5-6.) Ihmisten keskimääräinen elinikä on siis noussut huomattavasti ja samalla myös terveydentila on kohentunut sekä toimeentulo parantunut (Leinonen 2004, 46). Isovanhemmilla on mahdollisuus olla pidempään osana lapsiensa ja lapsenlapsiensa elämää, koska

nykyiset isovanhemmat elävät aiempia sukupolvia pidempään (Kukkumäki & Tuusto 2010, 116–117).

Isovanhemmuus on muuttunut myös siinä mielessä, että monet isovanhemmat voivat olla vielä mukana työelämässä, harrastaa itselleen tärkeitä asioita ja matkustaa maailmalla toteuttaen samalla omia unelmiaan ja mikseipä myös sivistää itseään opiskelemalla (Friman 2003, 29). Näin ollen nykypäivän isovanhempien elämässä lapsenlapset ja heidän perheensä muodostavatkin vain yhden elämän osa-alueen (Kolbe 2004, 26).

Nyky-yhteiskunnassa tapahtunut perherakenteen muuttuminen näkyy myös isovanhempien omissa perhemuodoissa. Enää ei ole eriskummallista sekään, että isovanhemmat ovat itse eronneet ja ovat näin ollen yksinasuvia tai mahdollisesti jopa uusperheellisiä. Tästä johtuen lapsilla voi olla myös isoisäpuolia tai isoäiti-puolia. (Arajärvi 1995, 72.) Isovanhempien asuminen eri osoitteissa onkin yleistynyt viimeisten vuosien aikana (Kartovaara 2007, 77). Pidentyneen eliniän ja perherakenteiden muutoksista johtuen monilla lapsilla voi olla isovanhempia enemmän kuin ennen, perinteisen neljän sijaan viisi kuusi tai mahdollisesti jopa enemmän (Ijäs 2004, 96).

4.2 Isovanhemmuudesta iloa yli sukupolvien

Lindholmin mukaan monen eri sukupolven välinen läheisyys ja tiivis vuorovaikutus ovat rikkaus kaikille, niin isovanhemmille kuin vanhemmille ja lapsenlapsillekin (Uittomäki 2006a, 6). Isovanhemmilla on antaa elämän mukanaan tuomaa kokemusta, tarinoita eletystä elämästä, lämmintä syliä ja jakamatonta aikaa (Järvi-lehto 1999, 64). Isovanhemmilla on paljon tietoa menneestä, jota he voivat jakaa. Voidaan jopa sanoa, että traditioiden siirto sukupolvesta toiseen on isovanhempien velvollisuus, mutta samalla myös ilo (Arajärvi 1995, 6). Kertomukset suvun perinteistä, elinoloista ja käden taitojen opettaminen, auttaa lasta muodostamaan käsityksen omasta perhe- ja sukuhistoriasta, jolloin lapsi oppii hahmottamaan myös omaa historiaansa (Posti 2002, 27). Isovanhemmilla onkin tärkeä rooli kulttuurin ja perinteiden siirtäjinä (Uittomäki 2003, 7). Sukupolvien välisen yhteyden kautta lapsi oppii myös ymmärtämään, miten hän itse, vanhemmat ja isovanhem-

mat kuuluvat sukupolvien ketjuun (Reiman-Salminen 2008, 48). Tällä kaikella on tärkeä merkitys lapsen identiteetin ja itsetunnon muodostumiselle (Posti 2002, 27). Vastavuoroisesti jakamalla tietoa menneistä ajoista lapsenlapsilleen isovanhemmille tarjoutuu uusia näkökulmia oman historian käsittelyyn (Kalliomaa 2008,44).

Lapset taas voivat puolestaan antaa isovanhemmille uutta ja mielenkiintoista ajateltavaa, uudenlaisia näkökulmia asioihin sekä mahdollisuuden pysyä jälleen ajassa mukana (Järvilehto 1999, 64). Aikaisemmilla sukupolvilla elämä on ollut hyvin työhön sidottua. Työn kautta ihmiset ovat saaneet elämälle arvon, rakentaneet omaa identiteettiään ja samalla työ on muodostanut keskeisen sosiaalisen kentän ihmisten elämässä. Eläkkeelle siirtymisen myötä lapsenlapset voivat antaa aikaisemmin hyvin työelämä keskeisille isovanhemmilleen uuden tarkoituksen elämälle, mikä helpottaa eläkkeelle siirtymistä. (Ijäs 2004, 24.) Lapsenlapsen kanssa isovanhemmille avautuu uudelleen kosketus lapsuuden mielikuvituksen ja leikin maailmaan. Leikin, huumorin, ilon sekä lapselta saatavan varauksettoman palautteen kautta isovanhempi voi saada lisää elämänuskoa sekä terveyttä ja hyvinvointia. (Kalliomaa 2008, 44.) Näin ollen sukupolvien vuorovaikutuksessa molemmat osapuolet saavat toisiltaan virikkeitä, joiden kautta voi saada sisältöä elämään, arjen iloa ja samalla se suojelee isovanhempia passivoitumiselta (Järvilehto 1999, 64).

5 ISOVANHEMMAT LAPSIPERHEIDEN TUKENA

Hautamäen mukaan isovanhemmat luovat edellytyksiä seuraavan sukupolven elämälle. He toimivat taustatukena ja resurssihenkilönä silloin kun omat lapset ja lapsenlapset alkavat rakentamaan omaa elämäänsä ja kokeilemaan kantavatkoot omat siivet riittävästi. Isovanhemmat voivat toimia myös turvapaikkana omille lapsilleen ja lapsenlapsilleen, jonne voi aina silloin palata kun elämä koettelee. (Uittomäki 2004.)

Perheille pitää antaa oikeus autonomiaan, eli oikeus päättää omista asioistaan, eivätkä isovanhemmat näin ollen saa puuttua liiaksi lastensa ja lastenlastensa asioihin (Uittomäki 2006b, 8). Nuoret perheet haluavat monesti elää mahdollisimman itsenäistä elämää rauhassa, eivätkä halua vaivata vanhempiansa, huolimatta siitä että apu voisi olla toisinaan todella tarpeen. Myös isovanhemmat voivat itse arastella avun antamista, sillä he eivät välttämättä ole varmoja siitä milloin avun tarjoaminen käy nuorten mielestä tuputtamiseksi. (Kankkonen ym., 12.) Jos isovanhemmat osallistuvat tiiviisti nuorten perheiden elämään, voi siitä seurata eri sukupolvien välisten mielipiteiden törmäämistä. Silloin isovanhemmat voivat joutua nielemään vanhempien kanssa eriävät mielipiteensä. (Dieckmann 2002, 176.) Näin ollen sukupolvien välinen kanssakäyminen ei aina ole täysin ristiriidatonta.

Isovanhemmat ovat kuitenkin useiden lapsiperheiden tärkeä tuki, joilta voi saada monenlaista tukea erilaisissa elämäntilanteissa (Posti 2002, 27). Tutkimusten mukaan isovanhemmat auttavat lapsiensa perheitä sekä aineellisilla että aineettomilla tavoilla (Taipale 2009, 16). Tuija Juhelan (2006, 67) tutkimuksen mukaan lapsiperheet saavat eniten emotionaalista tukea isovanhemmiltaan, mutta myös toiminnallinen tuki sekä päätöksenteossa auttaminen olivat yleisimpiä tuen muotoja, joita isovanhemmilta saatiin. Isovanhempien antamaan apuun vaikuttaa kuitenkin monta eri asiaa, kuten isovanhemman ikä, terveys ja oma taloudellinen tilanne. (Posti 2002, 27). Myös välimatka perheiden välillä vaikuttaa isovanhempien antamaan apuun ja tukeen. Vielä muutama sukupolvi sitten oli yleistä että, koko perhe ja suku asuivat yhdessä tai ainakin samassa kylässä tai kaupungissa. Nykyisin taas on yleistä, että työt ajavat sukulaiset kauaskin toisistaan. (Farber 2010,

38.) Sukulaiset eivät siis välttämättä asu samassa kaupungissa tai edes samassa maassa, jolloin näkeminen vähenee ja lapsiperheillä ei ole aina mahdollisuutta haakea tukea isovanhemmistaan pitkän välimatkan vuoksi (Reiman-Salminen 2008, 49). Isovanhempien mahdollisuudet olla apuna vaihtelevat myös siksi, että osa isovanhemmista voi olla vielä mukana työelämässä, jolloin vapaa-aikaakin jää vähemmän kuin niille jotka ovat jo eläkkeellä (Ijäs 2006, 53). Tärkeää onkin siis huomioida se, että jokainen isovanhempi toimii isovanhemman tehtävässään omien voimiensa, mahdollisuuksiensa ja periaatteidensa mukaisesti (Ijäs 2004, 58).

Lapsiperheiden vanhemmat voivat olla toisinaan hyvinkin tiukoilla. Työt sekä kotona että kodin ulkopuolella verottavat jaksamista. Eniten isovanhempia kaivataankin avuksi juuri perheissä, joissa on vielä pieniä lapsia. Lapsiperheet toivovatkin isovanhemmilta saatavaa apua. (Ijäs 2004, 58–61.) Elämä tuo mukanaan monia käännekohtia ja kriisejä, jolloin isovanhempien merkitys korostuu tukiverkostossa. Perhe voi kohdata esimerkiksi lapsen sairastumisen, avioeron, työttömyyttä, päihdeongelmia ja monia muita ongelmia, jolloin isovanhemmilta saatava tuki voi olla tärkeä voimavara niin lapselle kuin aikuiselle itselleen. (Fågel ym. 2010, 6.)

5.1 NykYTEKNOLOGIASTA APUA YHTEYDENPITOON

Nykytekniikka mahdollistaa sen, että isovanhemat voivat pitää tiiviisti yhteyttä lapsiensa perheisiin välimatkasta huolimatta. Näin ollen välimatka ei enää olekaan pelkästään este yhteydenpidolle, vaan paremminkin se voidaan nähdä myönteisenä haasteena. Joidenkin isovanhempien mukaan yhteydenpito on muodostunut muualla asuvan lapsenlapsen perheen kanssa tiiviimmäksi kuin mitä se oli ollut perheen asuessa lähempänä isovanhempia. (Ijäs 1999, 16.) Sähköpostin yleistyminen voi olla yksi mahdollisuus isovanhemmille pitää yhteyttä lapsiinsa ja lapsenlapsiinsa välimatkasta huolimatta (Jokinen 2002, 207). Myös ilmaiset Internet-puhelut, joihin saa yhdistettyä elävää kuvaa ja reaaliajassa toimivat keskusteluohjelmat ovat oiva tapa pitää isovanhemman ja hänen lapsiensa perheiden välistä suhdetta eläväisenä. Monesti myös loma-ajat antavat hyvän mahdollisuuden perheiden ja sukulaisten kokoontua yhteen viettämään aikaa yhdessä. Silloin isovan-

hemmat saavat mahdollisuuden viettää erityisiä hetkiä yhdessä lapsensa perheen kanssa. (Farber 2010, 60.)

5.2 Toiminnallinen apu

Yhä useampi äiti on mukaan työelämässä, jolloin myös isovanhempien tärkeys korostuu. Vaikka lapsilla onkin subjektiivinen oikeus päivähoitoon, niin silti isovanhempia kaivataan ja tarvitaan lapsiperheiden arjessa. Vaikka isovanhemmat eivät ottaisi suoraan lapsia hoitoonsa, he voivat auttaa paikkaamaan virallisen päivähoiton ja vanhempien kotona olon väliin jääviä aukkoja. (Dieckmann 2002, 9.) Monille lapsiperheille isovanhemmilta saatu lastenhoitoapu on todella tarpeellinen tukimuoto, joka voi pelastaa nuoren perheen ongelmallisesta tilanteesta (Posti 2002, 27). Nykyisin monien perheiden arkea painavat työpaineet, kiire sekä perheen ja työn yhteen sovittaminen. Tällöin isovanhempien tarjoama lastenhoitoapu on monille perheille merkittävä helpotus. (Fågel ym. 2010, 6.)

Isovanhempia voidaan kaivata apuun muun muassa lapsen sairastuessa tai työkiireiden yllättäessä (Posti 2002, 27). Usein myös itse nuori äiti tai koko nuori perhe voi tarvita välillä pienen hengähdystauon sekä omaa aikaa, jolloin saisi rentoutua. Vanhempien hyvinvointi ja jaksaminen ovat erittäin tärkeitä tekijöitä lapsen kannalta, mutta myös vanhempien oman hyvinvoinnin vuoksi. (Dieckmann 2002, 61.) Vanhemmat pitävät lastenhoidollista apua useimmiten tervetulleena, varsinkin kun lapset ovat pieniä ja hoito kuormittaa suuresti. Melissa A. Barnettin tutkimusryhmän tekemän selvityksen mukaan isovanhempien ja biologisten vanhempien välinen hyvä suhde lisäsi isovanhempien osuutta lastenhoidossa. (Salakari, Salme-la-Aro, Salminen, Tontti & Vahtera 2010, 360.) Isovanhemmat ovat useille lapsiperheille tärkeä tuki ja turva niin lastenhoidossa kuin muissakin työelämän ja perheen yhteensovittamiseen liittyvissä asioissa (Lammila-Taskula 2004, 70).

5.3 Tiedollinen ja emotionaalinen tuki

Isovanhemmilta on saatavilla myös tunnetukea, jota tarvitaan arkielämän kriiseissä (Taipale 2009, 16). Vanhemmuus voi olla toisinaan myös hyvin rankkaa ja kuultavaa, jolloin taakkaa voi olla hyvä keventää puhumalla ja jakamalla omia aja-

tuksia ja tunteita omien vanhempien kanssa. Isovanhemmilla on kertynyt paljon elämäkokemusta ja näin ollen he saattavat nähdä tilanteet ja asiat avarammin, jolloin asioista keskusteleminen voi keventää vanhemman kantamaa taakkaa. (Posti 2002, 27.) Isovanhemmilta voi rohkaistua kysymään neuvoa ja apua silloin kun siltä tuntuu ilman pelkoa vertailluksi tulemisesta. Myönteistä palautetta ei voi saada koskaan liikaa, varsinkaan pienten lasten vanhemmat. Vanhemmat arvostavat kovasti vanhemman polven antamaa kiitosta ja heiltä saatua rohkaisua. Näin ollen isovanhemmat voivat olla myös henkisenä tukena lapsiperheissä. Toisinaan vanhemmat voivat olla huolissaan omasta jaksamisestaan, mutta siitä voi olla vaikea puhua omien vanhempien kanssa. (Kalliomaa 2008, 45.) Kemppainen toteaa artikkelissaan, että perheet voisivat käyttää isovanhempia enemmänkin henkisenä tukena ja kasvatuksen neuvojina, sillä heillä on kerääntynyt elämän myötä paljon kokemusta joka voi kiteytyä hiljaiseksi tiedoksi (Uusiniitty 2003, 29).

5.4 Taloudellinen tuki

Ennen nykyistä hyvinvointivaltiota lasten tehtävänä oli aikuistuttuaan tukea omia vanhempiaan taloudellisesti. Nykyisen hyvinvointivaltion myötä tämä toimenkuva on muuttunut täysin ja ikääntyneiden ihmisten taloudellinen tukeminen on siirtynyt lapsilta valtion tehtäväksi. Aikaisemmin vain kaikista rikkaimmilla perheillä oli mahdollisuus tukea taloudellisesti omia lapsiaan kun he olivat perustamassa perhettä. (Wilska 2010, 23.) Lapsiperheitä tarkastellessa pienituloisimmiksi perheiksi luokituvat perheet, joissa on pieniä lapsia (Karvonen ym. 2009, 23). Isovanhempien merkitys niin lasten kuin lastenlastenkin taloudellisena tukijana on kokenut tähän päivään tultaessa huomattavan muutoksen (Wilska 2010, 30). Isovanhemmilla voi olla parempi taloudellinen tilanne, kuin heidän omilla aikuisilla lapsillaan. Tästä johtuen isovanhemmat voivat tarjota lapsensa perheelle myös taloudellista tukea muun avun lisäksi. (Fågel ym. 2010, 5.) Isovanhempien rahan ja taloudellisen avun antamista pidetään kuitenkin monesti arkana aiheena, eikä siitä ole välttämättä helppoa keskustella (Ijäs 2004, 64).

Isovanhemmat osallistuvat lapsiperheiden lastentarvike hankintoihin, mutta tavallista on myös se että isovanhemmat antavat myös suoraa taskurahaa lapsenlapsil-

leen. Taloudellisen tuen muodot voivat olla lähes mitä vain, esimerkiksi juuri rahalahjoituksia, tavarahjoituksia tai vaikka kotitalouspalvelujen ostamista. Isovanhemmat saattavat myös avata omille lapsenlapsilleen oman pankkitilin jonne he keräävät rahaa säästöön. Myös isovanhempien antama lastenhoitoapu voidaan toisaalta katsoa taloudelliseksi tukemiseksi. Silloin vanhemmilla jää ulkopuolisen lastenhoitajan palkkaus välistä, jolloin myös rahaa säästyy. Useimmat isovanhemmat kokevat lastensa ja lastenlastensa taloudellisen avustamisen positiivisena asiana. (Wilska 2010, 26–29.)

Taloudellinen avustaminen voi aiheuttaa sukupolvien välillä myös ristiriitoja. Yleisimmin nämä ristiriidat liittyvät siihen, että isovanhemmat odottavat jotain vastapalvelusta lapsiltaan. Yleensä vastapalveluksena voidaan pitää esimerkiksi vierailu ja seurapito. Nuoret sukupolvet kuitenkin haluavat pitää kiinni omasta yksityisyydestään ja päätöksenteostaan, huolimatta siitä että isovanhemmat olisivatkin tukeneet heitä taloudellisesti. Isovanhemmat kuitenkin kokevat taloudellisen avustamisen olevan loppujen lopuksi kuitenkin vain pieni osa siitä tuesta mitä he antavat lapsensa perheelle. Isovanhemmat kokevat itse tärkeimmäksi tuen muodoksi lapsenlapsille annetun ajan ja henkisen tuen. (Wilska 2010, 30–31.)

6 TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää millaista sosiaalista tukea lapsiperheet saavat isovanhemmilta ja kuinka riittävänä vanhemmat pitävät saamaansa apua ja tukea. Tutkimuksen tarkoituksena oli myös selvittää millaista tukea vanhemmat kaipaisivat enemmän ja kuinka tärkeänä isovanhemmilta saatavaa apua ja tukea pidetään. Lisäksi tutkimuksella haettiin vastausta siihen, millainen rooli isovanhemmilla on nykypäivänä lapsiperheissä.

Tutkimuskysymyksiksi ja niistä johdetuiksi alaongelmiksi muodostuivat:

1. Millaista sosiaalista tukea lapsiperheet saavat isovanhemmilta?
 - Onko tuen määrä koettu riittäväksi?
 - Millaista tukea isovanhemmilta kaivattaisiin enemmän?
 - Kuinka tärkeänä isovanhemmilta saatua apua ja tukea pidetään?

2. Millainen rooli isovanhemmilla on lapsiperheissä?
 - Kuinka usein isovanhempia nähdään?
 - Miten isovanhempien kanssa pidetään yhteyttä?
 - Ovatko perheet tyytyväisiä yhteydenpidon määrään?

7 TUTKIMUKSEN KUVAUS

Tässä kappaleessa perehdytään valittuun tutkimusotteeseen, tutkimuksen kohderyhmään, tiedonkeruumenetelmään ja aineiston analysointiin. Näiden asioiden kuvaaminen antaa lukijalle paremmat mahdollisuudet tutkimuksen arviointiin ja on samalla myös tärkeä tekijä tulosten uskottavuudelle (Tuomi & Sarajarvi 2003, 20).

7.1 Kvalitatiivinen tutkimusote

Tutkimus on luonteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on kuvata todellista elämää ja tutkia kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 157). Syrjälän mukaan kvalitatiivinen tutkimusote soveltuu käytettäväksi esimerkiksi silloin, kun tutkija on kiinnostunut tapahtumien yksityiskohtaisista rakenteista eikä niinkään tilastollisten yleistyksien tekemisestä. (Metsämuuronen 2006, 88.) Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään tutkimaan perusteellisesta vain pieniä määriä tapauksia. Aineiston tieteellisyyden kriteeriksi ei näin ollen nouse aineiston määrä vaan sen laatu. (Eskola & Suoranta 1999, 18.) Syrjälän mukaan kvalitatiivinen tutkimusote soveltuu käytettäväksi myös silloin, kun halutaan tutkia luonnollisia tilanteita, joita ei voida järjestää kokeeksi tai lähellekään kaikkia vaikuttavia tekijöitä ei voida kontrolloida. (Metsämuuronen 2006, 88.) Kvalitatiiviseen tutkimusotteeseen päädyttiin siksi, että tutkimuksella pyritään selvittämään ihmisten henkilökohtaisia kokemuksia isovanhemmilta saadusta avusta ja tuesta sekä isovanhempien roolista lapsiperheissä. Näin ollen tutkimuksella ei pyritä yleistyksien tekemiseen tutkittavasti asiasta, vaan pyritään ymmärtämään isovanhemmilta saatavaa tukea tietyissä perheissä.

7.2 Kohderyhmä

Laadullisessa tutkimuksessa on oleellista, että henkilöt, joilta tietoa kerätään tietävät tutkittavasta ilmiöstä tai että heillä on henkilökohtaisia kokemuksia asiasta. (Tuomi & Sarajarvi 2003, 87–88.) Tästä johtuen kyselyyn vastaajat valittiin harkinnanvaraisesti. Tutkimuksen kohderyhmä muodostui yhden Vaasalaisen päivä-

kodin alle 3-vuotiaiden ryhmän lasten vanhemmista. Koska ryhmässä oli yhteensä vain 15 lasta, niin tutkimukseen päätettiin ottaa mukaan myös juuri isompien ryhmään siirtyneiden lasten vanhemmat. Tutkimuksen kohderyhmän muodosti siis yhteensä 20 vanhempaa.

7.3 Tiedonkeruumenetelmä ja aineistoin keruu

Laadullisessa tutkimuksessa eniten käytetyt tiedonkeruumenetelmät ovat haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto (Tuomi & Sarajärvi 2003, 73). Tässä tutkimuksessa käytettiin tiedonkeruumenetelmistä kyselylomaketta, sillä se mahdollisti tiedon saamisen suoraan niiltä henkilöiltä, joilla on kokemusta tutkittavasta asiasta. Kyselylomakkeen valinta perustui myös siihen, että osa kysymyksistä saattaa tuntua joidenkin mielestä arkaluontoisilta, jolloin vastaaminen voi olla helpompaa anonyyminä paperille kuin suoraan haastattelijalle. Toivon saavani tällä tiedonkeruumenetelmällä rehellisempiä vastauksia kuin mitä olisin saanut esimerkiksi juuri haastattelun kautta.

Tutkimuslomake koostui saatekirjeestä ja varsinaisesta kyselylomakkeesta. Saatekirjeellä pyrittiin selvittämään tutkimuksen tarkoitus sekä motivoimaan vastaajia vastaamaan. Kysely oli muodoltaan informoitu, joka on kirjekyselyn ja henkilökohtaiset kyselyn välimuoto (Heikkilä 2008, 18). Informoidussa kyselyssä tutkija jakaa henkilökohtaisesti kyselylomakkeet niille kohderyhmän henkilöille, jotka on valittu mukaan tutkimukseen (Hirsjärvi ym. 2008, 191). Tarja Heikkilän (2008, 67) mukaan informoidun kyselyn suurin etu on se, että kyselylomake viedään vastaajalle ja/tai noudetaan vastaajalta henkilökohtaisesti, joka parantaa palautusprosenttia. Toinen etu on se, että vastaaja voi saada selvennyksiä kysymyksiin mahdollisten väärinymmärrysten välttämiseksi. Kyselylomakkeet jaettiin henkilökohtaisesti päiväkodissa lasten vanhemmille, jolla pyrittiin siihen että kyselylomakkeista palautuisi mahdollisimman moni. Samalla pystyttiin myös kertomaan tarkemmin tutkimuksesta sekä vastaamaan esitettyihin kysymyksiin. Niille perheille, joiden lapset eivät olleet päiväkodissa kyselylomakkeita jaettaessa, jätettiin kyselylomakkeet lapsen lokerikkoon. Työntekijöitä pyydettiin informoimaan näitä

perheitä kyselylomakkeesta. Vastausaikaa annettiin yksi viikko, jotta palautusaika ei venyisi liian pitkäksi, eikä kyselyyn vastaaminen unohtuisi.

Kysymysten muotoiluun tulee varata aikaa ja niiden suunnittelussa tulee olla huolellinen. Huonosti suunniteltu tai puutteellinen kyselylomake voi pahimmillaan pilata koko tutkimuksen. (Heikkilä 2006, 47.) Kyselylomake pyrittiin muotoilemaan ulkoasultaan mahdollisimman selkeäksi ja siistiksi. Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2008, 197) mukaan lyhyet kysymykset ovat pitkiä kysymyksiä parempia. Kyselylomakkeen kysymykset pyrittiin pitämään mahdollisimman lyhyinä ja selkeinä, jotta turhilta väärinymmärryksiltä vältyttäisiin. Hirjärvi, Remes ja Sajavaara (2008, 197) neuvovat asettamaan kyselylomakkeen alkupäähän helpot ja yleiset kysymykset ja vasta lomakkeen loppupäähän suositellaan jätettäväksi spesifiset kysymykset. Tämä huomioitiin kyselylomakkeen laadinnassa. Kyselylomakkeen alkuun sijoitettiin vastaajan taustatietoja koskevat kysymykset, jonka jälkeen siirryttiin helppoihin monivalintakysymyksiin. Vasta kyselylomakkeen lopussa olivat avoimet ja hieman yksityisemmät kysymykset. Kyselylomake koe testattiin kahdessa lapsiperheessä, jonka jälkeen kyselylomakkeeseen tehtiin pieniä muutoksia saadun palautteen mukaisesti.

Kyselylomake sisälsi 23 kysymystä, joista avoimia oli 8, suljettuja 11 ja sekamuotoisia 4. Avoimissa kysymyksissä vastaajalle on esitetty vain kysymys ja jätetty tyhjää tilaa vastauksen kirjoittamista varten. Avoimia kysymyksiä perustellaan usein sillä, että ne antavat vastaajalle paremman mahdollisuuden sanoa mitä hänellä on todella mielessään. (Hirsjärvi ym. 2008, 193–196.) Avoimien kysymyksien avulla toivottiin saatavan henkilökohtaisempia vastauksia ja vastaajien aitoja kokemuksia tutkittavasta asiasta. Suljetut kysymykset sisältävät valmiit vastausvaihtoehdot, joista vastaaja saa valita itselleen parhaiten sopivimman vaihtoehdon. Sekamuotoiset kysymykset ovat avoimien ja suljettujen kysymyksien välimaastosta. Sekamuotoisissa kysymyksissä osa vastausvaihtoehdoista on annettu, mutta mukana on yleensä myös yksi avoin vastausvaihtoehto, joka voi olla muodoltaan esimerkiksi ”muu, mikä?” kysymys. Sekamuotoiset kysymykset ovat hyviä siinä tapauksessa, jos tutkija on epävarma kysymyksiä laatiessaan keksikö hän kaikki mahdolliset vastausvaihtoehdot. (Heikkilä 2008, 50–52.)

7.4 Tutkimusaineistoin analysointi

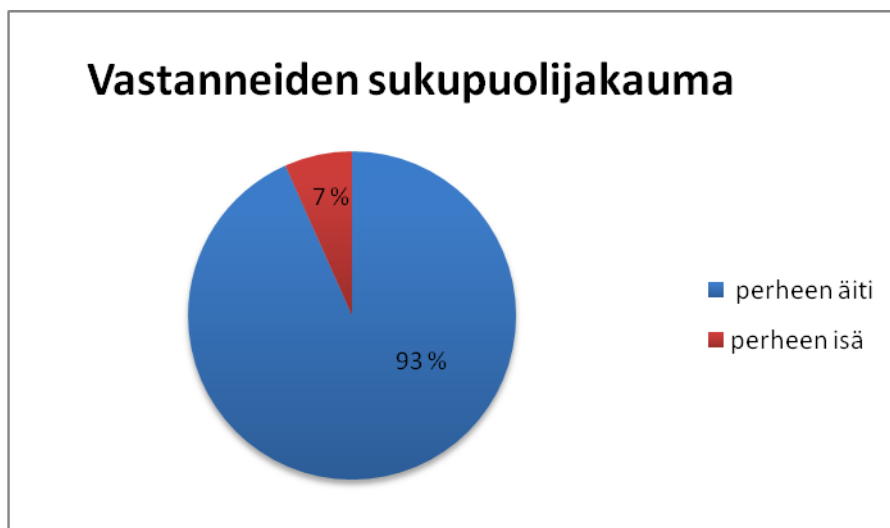
Aineiston avoimet kysymykset analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Lyhyesti sanottuna sisällönanalyysi tarkoittaa aineiston tiivistämistä, joka mahdollistaa tutkimuksen kohteen lyhyen ja yleispätevän kuvailun. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 23.) Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä on kolme vaihetta, jotka voidaan erottaa toisistaan. Ensimmäinen vaihe koostuu aineiston pelkistämisestä. Sillä tarkoitetaan sitä, että aineistosta poistetaan kaikki tutkimusongelman kannalta epäolennainen. Analysoija etsii aineistosta tutkimustehtävän kysymyksillä niitä kuvaavia ilmaisuja. Näitä aineistosta esiin nousevia vastauksia kutsutaan pelkistetyiksi ilmauksiksi. Tämän jälkeen voidaan siirtyä aineiston ryhmittelyyn. Löydetyt ilmaukset on hyvä käydä huolellisesti läpi ja etsiä niistä samankaltaisuuksia. Samaa tarkoittavat ilmaukset ryhmitellään isommiksi luokiksi, joita kutsutaan alaluokiksi. Luokalle annetaan nimi, joka kuvaa luontevasti kaikkia luokan ilmauksia. Luokittelun avulla aineisto saadaan tiiviimpään muotoon, sillä yksittäiset ilmaukset sisällytetään ylempiin luokkiin (Tuomi & Sarajärvi 110–112.) Luokkia voi tulla useita, riippuen aineiston laajuudesta. Ryhmittelyn jälkeen siirrytään viimeiseen vaiheeseen, eli aineiston abstrahointiin. Se tarkoittaa sitä, että samansisältöisiä alaluokkia yhdistellään samankaltaisuuksien mukaan yläluokaksi. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 29.) Abstrahoinnin kautta empirisesti kerätty aineisto saadaan liitettyä teoreettisiin käsitteisiin. Tämän jälkeen aineisto voidaan vielä kvantifioida, eli laskea kuinka monta kertaa sama asia esiintyy vastauksissa. Näin ollen aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä saadaan vastaus tutkimusongelmaan yhdistelemällä käsitteitä samanlaisuuksien ja erilaisuuksien mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 114–117.)

Suljetut kysymykset analysoitiin tietokoneavusteisesti. Apuna käytettiin Excel-ohjelmaa, jonka avulla aineisto saatiin selkeämpään muotoon ja muutettua kuvioksi. Jari Metsämuurosen (2006, 128–130) mukaan kvalitatiivisen tutkimuksen analyysissä on yleistynyt tietokoneavusteinen analyysi, jota aikaisemmin on käytetty paljon kvantitatiivisen tutkimuksen aineiston analyysissä. Näin ollen laadullisessa tutkimuksessa käytettyjen laadullisten analyysitapojen rinnalla voidaan käyttää myös tilastollisia menetelmiä analysoitaessa pieniä aineistoja.

8 TUTKIMUKSEN TULOKSET

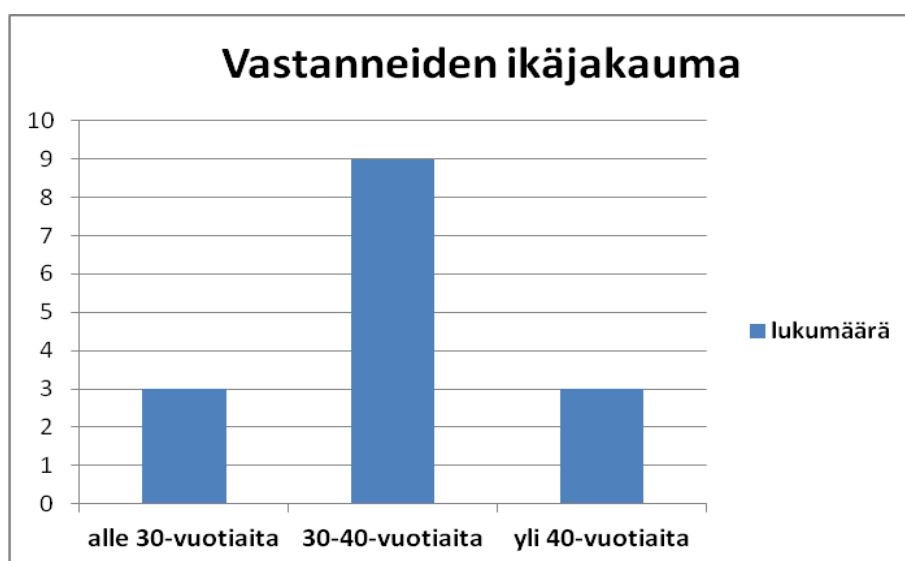
Kyselylomake toimitettiin 20 vanhemmalle. Kyselylomakkeista palautui 15, joten vastausprosentiksi saatiin 75.

8.1 Vastaajien taustatiedot

Kuvio 2. Vastanneiden sukupuolijakauma

Oheinen kuvio kuvaa vastanneiden sukupuolijakaumaa. Kyselyyn vastanneista valtaosa oli perheen äitejä, joita oli 14 (93 %) ja perheen isiä oli vain yksi (7 %).

Kuvio 3. Vastanneiden ikäjakauma

Oheisesta kuviosta käy ilmi, että enemmistö vastaajista sijoittui 30–40-vuotiaiden ryhmään. Vastaajista oli alle 30-vuotiaita kolme (20 %), 30–40-vuotiaita yhdeksän (60 %) ja yli 40-vuotiaita kolme (20 %). Vastaajien ikä vaihteli 27 vuodesta 44 vuoteen ja vastaajien keskimääräinen ikä oli 36 vuotta.

Vastaajien yleisin perhemuoto oli ydinperhe. Ydinperheitä oli 13 (87 %) ja yksinhuoltajaperheitä kaksi (13 %). Muita perhemuotoja vastaajien keskuudessa ei ollut. Perheiden lapsimäärä vaihteli yhden ja viiden lapsen välillä. Yhdenlapsen perheitä oli neljä (27 %), kahdenlapsen perheitä kahdeksan (53 %), neljänlapsen perheitä kaksi (13 %) ja viidenlapsen perheitä puolestaan yksi (7 %). Näin ollen kyselyyn vastanneilla oli yleisimmin kaksi lasta.

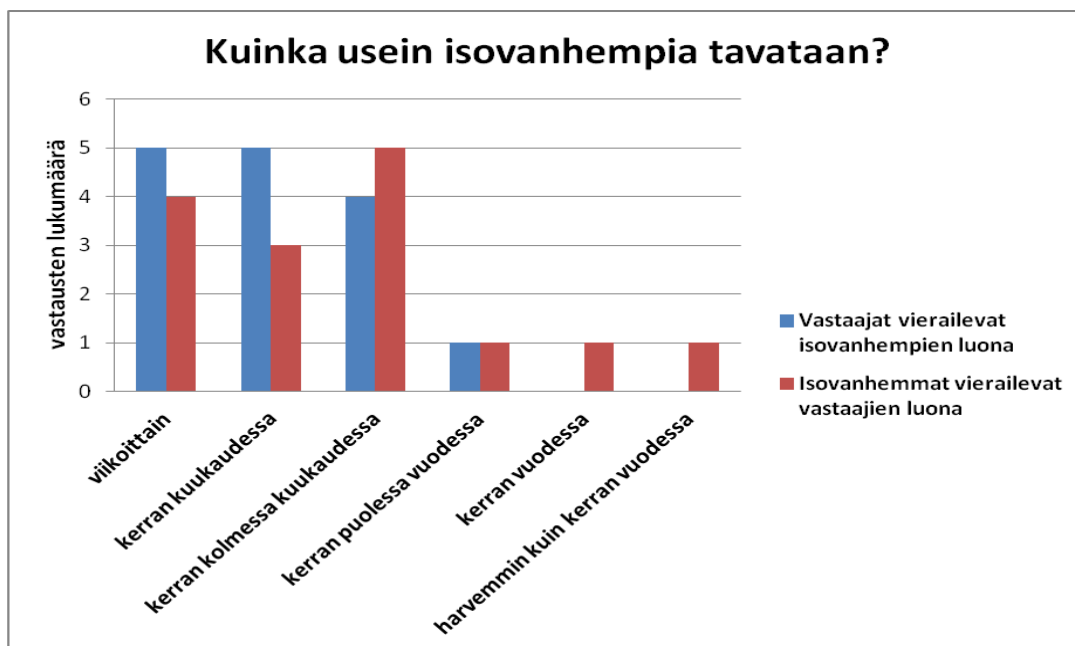
Isovanhempien lukumäärä vaihteli kolmen ja kymmenen välillä. Neljällä perheellä isovanhempia oli kolme, kymmenellä perheellä isovanhempia oli neljä ja yhdellä perheellä isovanhempia oli kymmenen. Yleisimmin tutkimukseen osallistuneilla perheillä oli siis neljä isovanhempaa.

8.2 Yhteydenpito isovanhempien kanssa

Vastaajia pyydettiin arvioimaan välimatkaansa isovanhempien kanssa. Välimatka vaihteli 0-500 km:n välillä. Vastaukset jaoteltiin erillisiin luokkiin, jotka olivat 0-9 km, 20-45 km, 140-180 km, 225-250 km ja 400-500 km. Yhdeksällä perheellä lähimpänä asuva isovanhempi asui 0-9 km:n säteellä. Yhdessä perheessä lähimpänä asuva isovanhempi asui 20-45 km:n säteellä. Yhdellä perheellä lähimpänä asuva isovanhempi asui 140-180 km:n päässä. Kahdella perheellä lähimpänä asuva isovanhempi asui 225-250 km:n päässä ja kahdella perheellä lähimpänä asuva isovanhempi asui 400-500 km:n päässä.

Tämän jälkeen vastaajia pyydettiin vapaamuotoisesti kertomaan miten he kokivat välimatkan vaikuttavan yhteydenpitoon isovanhempien kanssa. Vastauksista löytyi paljon yhteneväisyyksiä. Välimatkan koettiin vaikuttavan positiivisesti yhteydenpitoon silloin, kun asuttiin lähellä isovanhempia (ilmauksia 9). Lyhyen välimatkan ansiosta yhteydenpidon koettiin olevan helppoa ja tiivistä. Vastaavasti pitkän välimatkan koettiin vaikuttavan negatiivisesti yhteydenpitoon (ilmauksia

8). Kaukana asuvia isovanhempia tavattiin harvemmin kuin lähellä asuvia ja näkeminen painottui viikonloppuihin ja loma-ajoille. Yhdessä vastauksessa nostettiin esiin myös pitkän välimatkan vaikuttavan siihen, että lastenlasten suhde isovanhempiin ei muodostu niin läheiseksi kuin lähellä asuvien isovanhempien kanssa.

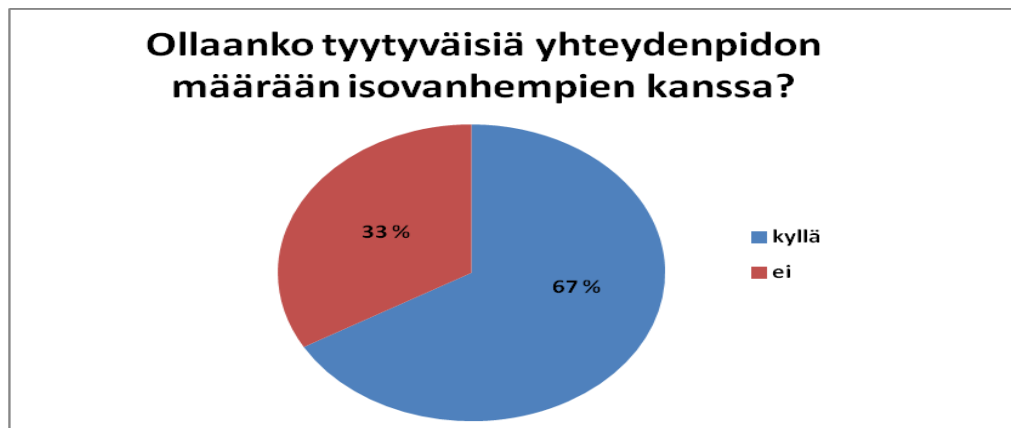
Kuvio. 4 Kuinka usein isovanhempia tavataan?

Kuviossa neljä kuvataan kuinka usein vastaajien perheet vierailevat isovanhempien luona ja kuinka usein isovanhemmat puolestaan vierailevat vastaajien luona. Viikoittain isovanhempien luona vieraili vastaajista viisi. Kerran kuukaudessa isovanhempien luona vieraili myös viisi vastaajaa. Kerran kolmessa kuukaudessa isovanhempien luona vieraili vastaajista neljä. Kerran puolessa vuodessa isovanhempien luona vieraili vain yksi vastaaja. Kerran vuodessa tai harvemmin kuin kerran vuodessa isovanhempien luona ei vierailut yksikään vastaajista. Yleisimmin isovanhempien luona vierailtiin siis joko viikoittain tai kerran kuukaudessa.

Isovanhemmat vierailivat puolestaan viikoittain neljän kyselyyn vastanneen perheen luona. Kerran kuukaudessa isovanhemmat vierailivat kolmessa perheessä. Kerran kolmessa kuukaudessa isovanhemmat vierailivat viidessä perheessä. Kerran puolessa vuodessa isovanhemmat vierailivat vain yhdessä perheessä. Kerran

vuodessa isovanhemmat vierailivat myöskin vain yhden perheen luona. Harvemmin kuin kerran vuodessa isovanhemmat vierailivat vain yhdessä perheessä. Isovanhemmat vierailivat lapsiensa perheiden luona yleisimmin kerran kolmessa kuukaudessa tai kerran viikossa.

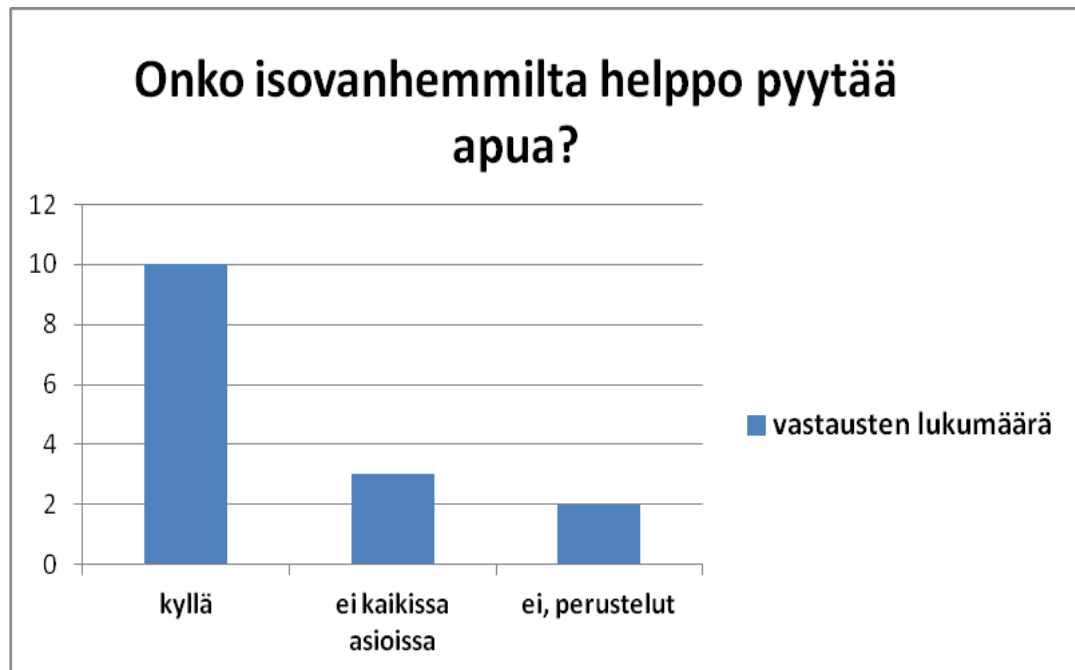
Kyselylomakkeessa tiedusteltiin millä muulla tavoin kuin vierailemalla perheet pitävät yhteyttä isovanhempien kanssa. Puhelimitse isovanhempien kanssa oli yhteydessä kaikki 15 vastaajaa. Sähköpostia hyödynsi yhteydenpidossa kaksi perhettä ja skypeä puolestaan kolme perhettä. Lisäksi kohtaan ”muuten, miten?” tuli yksi vastaus. Tässä tapauksessa perhe piti yhteyttä isovanhempiin myös kirjein ja kortein.

Kuvio 5. Ollaanko tyytyväisiä yhteydenpidon määrään isovanhempien kanssa?

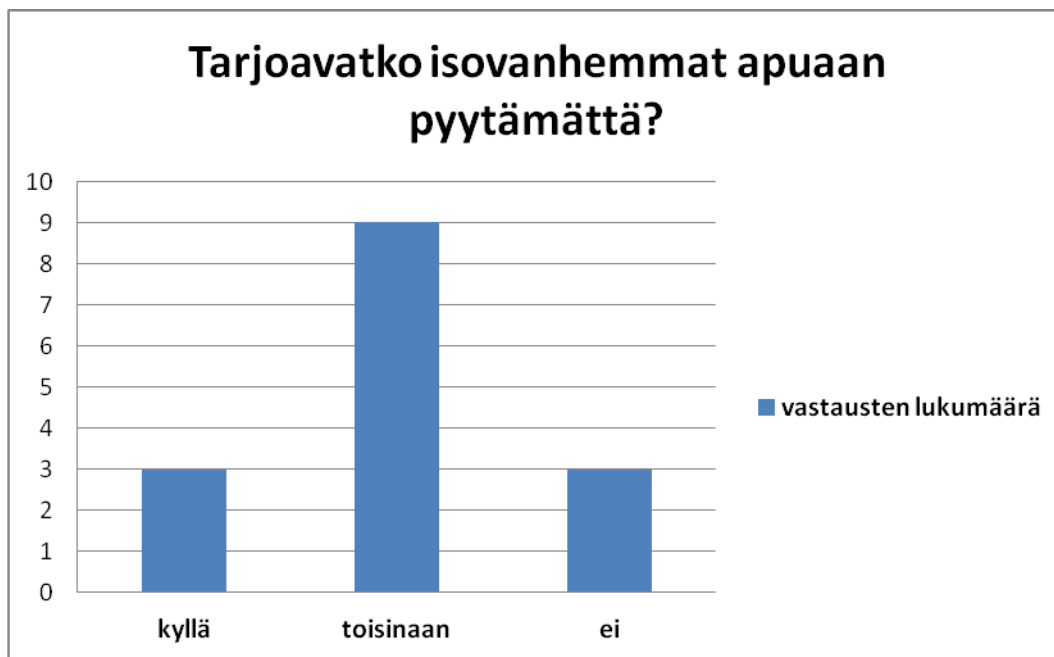
Oheisessa kuviossa kuvataan vastaajien mielipiteitä siitä, ovatko he kokonaisuudessaan tyytyväisiä yhteydenpidon määrään isovanhempien kanssa. Kuvioista käy selvästi ilmi, että enemmistö vastaajista on tyytyväisiä yhteydenpidon määrään. Yhteydenpidon määrään oli tyytyväisiä kymmenen (67 %) vastaajaa. Loput vastaajista, eli viisi (33 %) ei ollut tyytyväisiä yhteydenpidon määrään. Kaikki yhteydenpidon määrään tyytymättömät vastaajat olivat perustelleet vastaustaan. Neljäs vastauksessa tuotiin esiin, että isovanhempia haluttaisiin tavata useammin ja toivottaisiin tiiviimpää yhteydenpitoa. Yhdessä vastauksessa nousi esiin vastaajan oma etäinen suhde vanhempaisaan, jonka vuoksi yhteydenpito ei ollut tiivistä lapsen isovanhemman kanssa eikä yhteydenpidon määrään oltu tästä johtuen tyytyväisiä.

8.3 Isovanhemmilta saatu tuki ja apu

Kuvio 6. Onko isovanhemmilta helppo pyytää apua?

Kuvioon kuusi on koottu vastanneiden kokemukset siitä, onko isovanhemmilta helppo pyytää apua. Kymmenen (67 %) vastaajaa oli sitä mieltä, että isovanhemmilta on helppoa pyytää apua. Kolme (20 %) vastaajaa puolestaan koki, ettei kaikissa asioissa ole helppo pyytää apua. Vain kaksi (13 %) vastaajaa oli sitä mieltä, ettei isovanhemmilta ole helppo pyytää apua. Molemmissa perusteluissa sille, miksi isovanhemmilta ei ole helppo pyytää apua nousi esiin isovanhempien ikä ja sairaudet, jonka vuoksi avun pyytämistä ei koettu helpoksi.

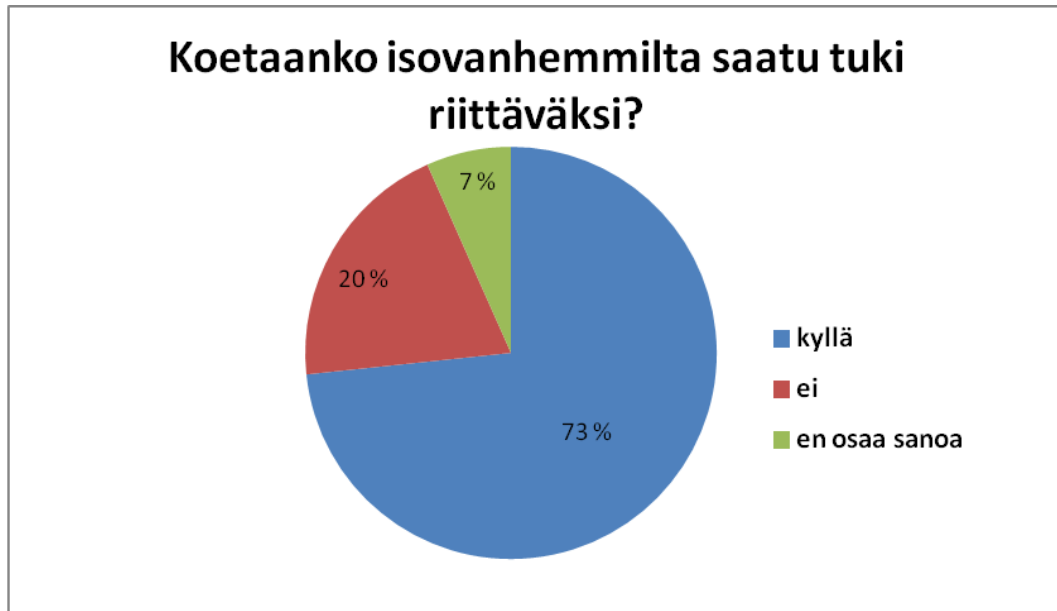
Kuvio 7. Tarjoavatko isovanhemmat apuaan pyytämättä?

Kuvioon seitsemän on koottu vastanneiden mielipiteet siitä, tarjoavatko isovanhemmat apuaan oma-aloitteisesti. Vain kolme (20 %) vastaajaa koki, että isovanhemmat tarjoavat apuaan pyytämättäkin. Yhdeksän (60 %) vastaajaa oli sitä mieltä, että isovanhemmat tarjoavat apuaan toisinaan pyytämättäkin. Vain kolme (20 %) vastaajaa koki, että isovanhemmat eivät tarjoa apuaan pyytämättä.

Lisäksi kyselyssä tiedusteltiin koetaanko isovanhempien olevan valmiita auttamaan tarvittaessa. 11 (73 %) vastaajaa koki isovanhempien olevan valmiita auttamaan perhettään tarvittaessa. Kolme (20 %) vastaajaa koki isovanhempien olevan toisinaan valmiita auttamaan. Vain yksi (7 %) vastaaja koki, etteivät isovanhemmat ole valmiita auttamaan tarvittaessa.

Sukupolvien välisessä kanssakäymisessä voi toisinaan syntyä myös ristiriitoja ja erimielisyyksiä. Perheet saattavat kokea isovanhempien puuttuvan liikaa heidän elämään ja tekemisiin, jonka vuoksi kyselylomakkeessa kysyttiin kokevatko perheet isovanhempien puuttuvan liikaa heidän elämäänsä. Kysymykseen vastasi 11 (73 %), että isovanhemmat eivät puutu liikaa heidän elämäänsä. Kolme (20 %) vastaajista vastasi, että isovanhemmat puuttuvat toisinaan liikaa heidän elämään-

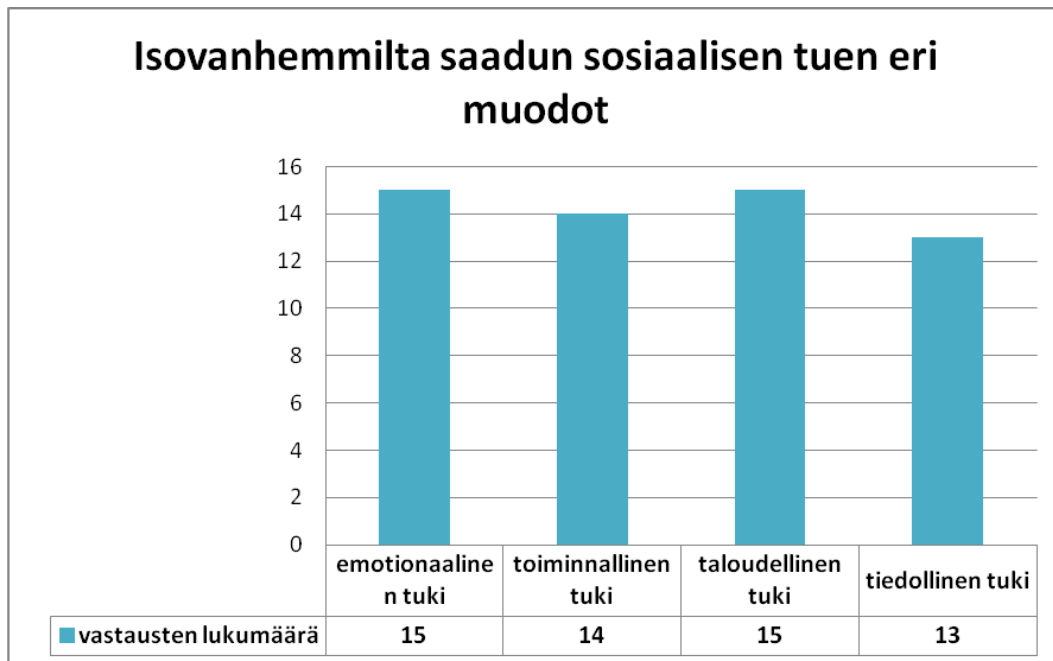
sä. Vain yksi (7 %) vastaajista koki isovanhempien puuttuvan liikaa perheensä elämään.

Kuvio 8. Koetaanko isovanhemmilta saatu tuki riittäväksi?

Kuviosta kahdeksan näkyy, että enemmistö kyselyyn vastanneista koki isovanhemmilta saadun tuen ja avun riittäväksi. Vastaajista 11 (73 %) oli sitä mieltä että isovanhemmilta saatu tuki ja apua on riittävää. Kolme (20 %) vastaajaa puolestaan koki, ettei isovanhemmilta saatu tuki ja apu ole ollut riittävää. Vain yksi (7 %) vastaajista ei osannut sanoa oliko isovanhemmilta saatu tuki riittävää.

8.4 Isovanhemmilta saatu sosiaalinen tuki ja sen eri muodot

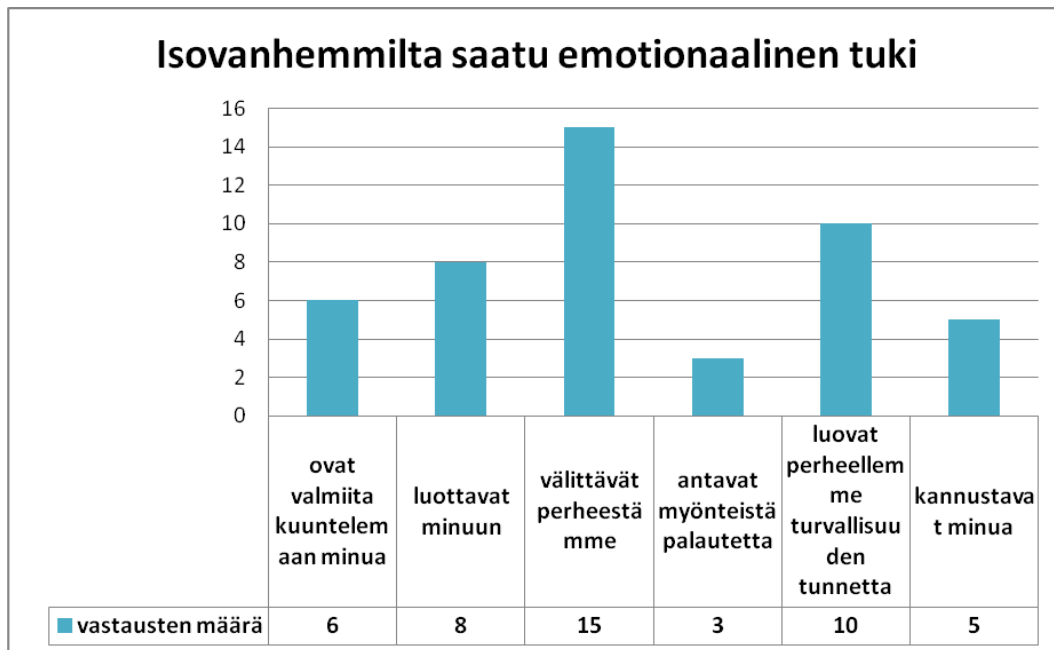

Kuvio 9. Isovanhemmilta saadun sosiaalisen tuen eri muodot

Kuviossa yhdeksän on kuvattu kuinka moni vastaajista on saanut kutakin kyselylomakkeessa mitattua sosiaalisen tuen muotoa isovanhemmilta. Kyselylomakkeen kysymys 15 mittasi emotionaalista tukea, jota oli saanut kaikki 15 (100 %) vastaajaa. Kysymys 16 mittasi toiminnallista tukea, jota oli saanut 14 (93 %) vastaajaa. Kysymys 17 mittasi taloudellista tukea, jota oli saanut kaikki 15 (100 %) vastaajaa. Kysymys 18 mittasi tiedollista tukea, jota oli saanut 13 (87 %) vastaajaa.

Kutakin sosiaalisen tuen muotoa katsottiin esiintyvän, jos vastaaja oli valinnut ainakin yhden vastausvaihtoehdon sitä mittaavan kysymyksen kohdalla. Vastaavasti, jos vastaaja ei ollut valinnut yhtään vastausvaihtoehtoa jotakin sosiaalista tukea mittaavan kysymyksen kohdalla katsottiin, ettei vastaaja ollut saanut kyseistä tukea isovanhemmilta.

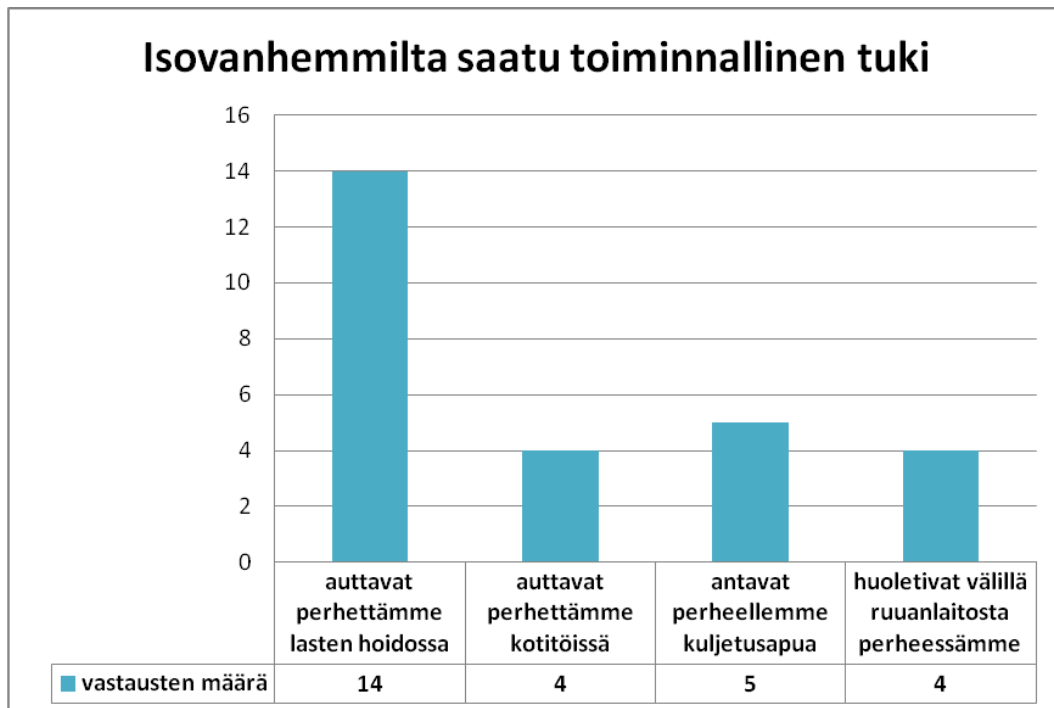
8.4.1 Emotionaalinen tuki

Kuvio 10. Isovanhemmilta saatu emotionaalinen tuki

Oheisesta kuviosta näkyy vastaajien kokemukset siitä millaista emotionaalista tukea he ovat saaneet isovanhemmilta. Kaikki 15 vastaajaa (100 %) koki, että isovanhemmat välittävät heidän perheestään. Kymmenen (67 %) vastaajaa oli sitä mieltä, että isovanhemmat luovat turvallisuuden tunnetta perheelleen. Kahdeksan (53 %) vastaajaa koki, että isovanhemmat luottavat heihin. Kuusi (40 %) vastaajaa koki, että isovanhemmat ovat valmiita kuuntelemaan. Viisi (33 %) vastaajaa koki isovanhempien kannustavat heitä. Vähiten isovanhempien koettiin antavan myönteistä palautetta, jota koki saavansa vain kolme (20 %) vastaajaa.

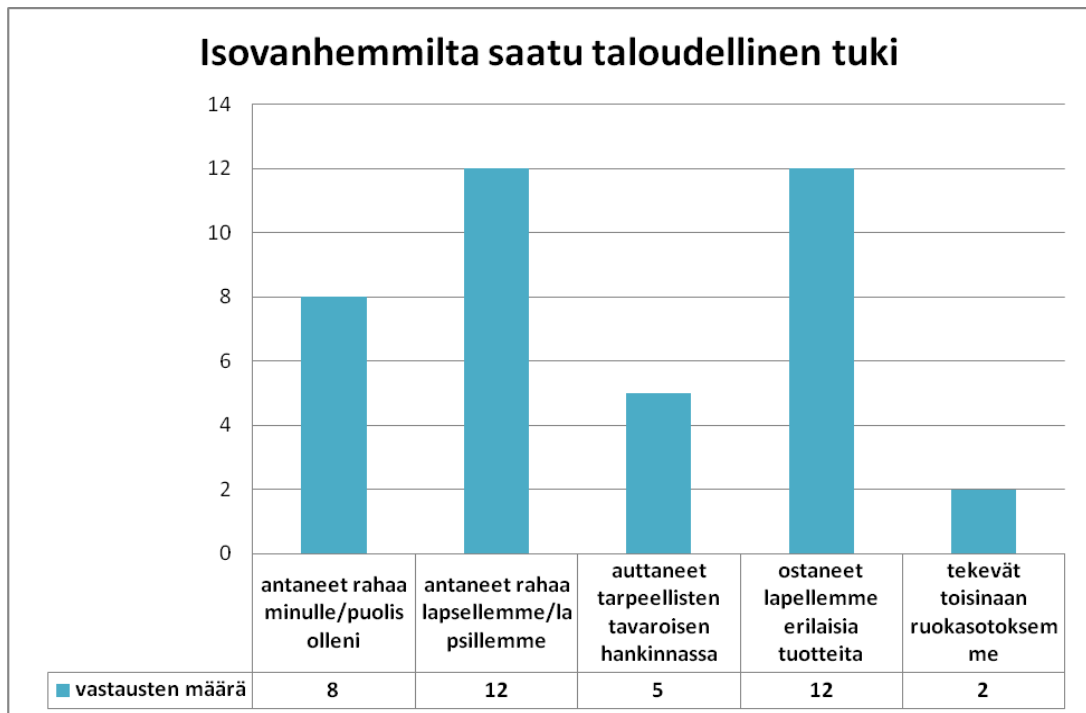
8.4.2 Toiminnallinen tuki

Kuvio 11. Isovanhemmilta saatu toiminnallinen tuki

Oheisessa kuviossa näkyy vastaajien kokemukset siitä, millaista toiminnallista tukea he ovat saaneet isovanhemmilta. Kaikki 14 (100 %) perhettä, jotka olivat saaneet toiminnallista tukea, olivat saaneet sitä lastenhoitomuodossa. Muita toiminnallisen tuen muotoja perheet kokivat saavansa huomattavasti vähemmän isovanhemmilta. Viisi (36 %) perhettä oli saanut isovanhemmiltaan kuljetusapua. Neljä (29 %) perhettä oli saanut isovanhemmiltaan apua kotitöissä. Neljässä (29 %) perheessä isovanhemmat olivat huolehtineet välillä ruuanlaitosta.

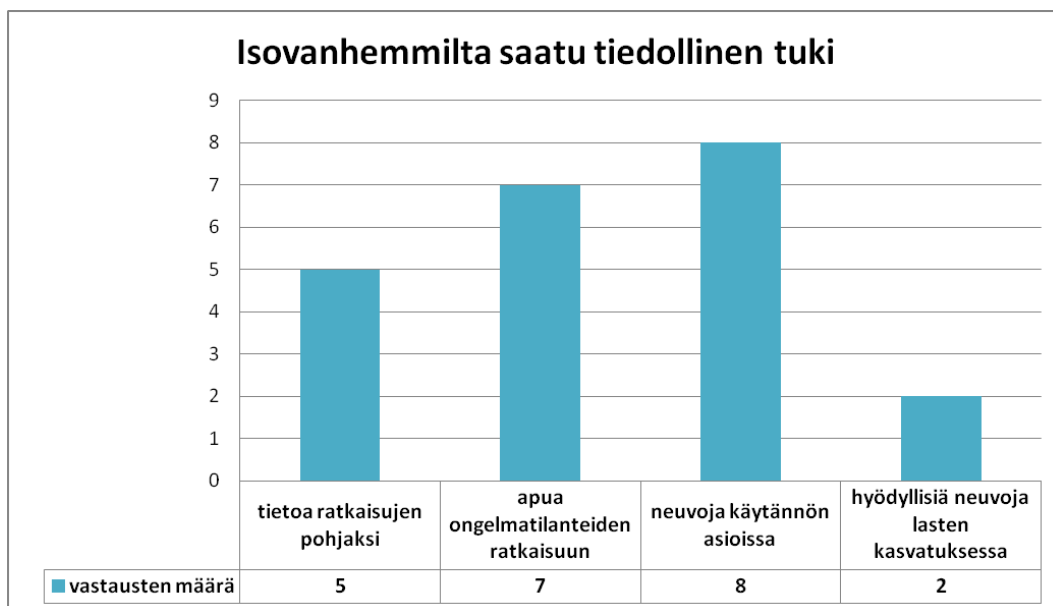
8.4.3 Taloudellinen tuki

Kuvio 12. Isovanhemmilta saatu taloudellinen tuki

Oheisessa kuviossa näkyy millaista taloudellista tukea vastaajat ovat saaneet isovanhemmilta. Useimmiten taloudellinen tuki kohdistui lapsenlapsiin. 12 (80 %) perheessä lapset olivat saaneet sekä rahaa että erilaisia tuotteita isovanhemmilta. Kahdeksan (53 %) vastaajaa oli saanut joko itse tai hänen puolisonsa oli saanut rahaa isovanhemmilta. Viisi (33 %) vastaajaa isovanhemmat olivat auttaneet tarpeellisten tavaroiden hankinnassa. Kahdessa (13 %) perheessä isovanhemmat olivat toisinaan tehneet perheen ruokaostokset.

8.4.4 Tiedollinen tuki

Kuvio 13. Isovanhemmilta saatu tiedollinen tuki

Oheisessa kuviossa on eritelty tiedollista tukea mittaavan kysymyksen vastaukset. Tiedollista tukea isovanhemmilta oli saanut 13 vastaajaa. Yleisimmin tiedollinen tuki ilmeni neuvojen saamisena käytännön asioissa, jota koki saavansa kahdeksan (62 %) vastaajaa. Hyvin apua oli saatu myös ongelmatilanteiden ratkaisussa. Seitsemän (54 %) vastaajaa oli saanut isovanhemmilta apua ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi. Viisi (38 %) vastaajaa oli saanut tietoa ratkaisujen pohjaksi ja vain kaksi (15 %) vastaaja koki saaneensa isovanhemmilta hyödyllisiä neuvoja lasten kasvatuksessa.

8.4.5 Isovanhemmilta saatu muu tuki ja apu

Vastaajilla oli mahdollisuus kertoa vapaamuotoisesti myös muusta avusta ja tuesta mitä he ovat saaneet isovanhemmilta. Tähän kysymykseen vastasi vain neljä (27 %) henkilöä. Kaksi vastaajaa oli saanut isovanhemmiltaan elintarvikkeita käydessään isovanhempien luona (ilmauksia 2). Myös oman ajan saaminen nostettiin esiin apuna, jota isovanhemmilta oli saatu (ilmauksia 2). Mahdollisuus omaan aikaan ilmeni vastauksissa muun muassa isovanhempien ottaessa lapset hoitoon, jolloin vanhemmalle jäi aikaa tehdä omia asioita ja rentoutua. Yhdessä vastauk-

sessä mainittiin myös isovanhemmilta saadut käsityöt sekä yhdessä vastauksessa lastenlasten saama varaukseton huomio isovanhemmilta.

Kysymykseen vastanneet kirjoittivat omin sanoin muusta avusta ja tuesta, jota he olivat saaneet isovanhemmiltaan seuraavasti:

”Maalla käydessämme saamme mukaamme vihanneksia, hedelmiä, säilykkeitä, jauhoja yms. tarpeellista.”

”Isovanhemmilta saa (enemmän kuin on tarpeen) villasukkia, lapasia ym. käsitöitä”

”Varauksettoman huomion lapsillemme, kun ovat käymässä.”

8.5 Millaista apua perheet kaipaisivat enemmän?

Vastaajille annettiin mahdollisuus kertoa omin sanoin millaista apua tai tukea he olisivat kaivanneet isovanhemmiltaan enemmän, jos he kokivat saaneensa tuen riittämättömäksi. Kysymykseen vastasi vain viisi (33 %) henkilöä. Vastauksien perusteella voidaan sanoa, että perheet kaipaisivat enemmän apua lastenhoidossa ja kasvatuksessa (ilmauksia 4). Lisäksi isovanhemmilta kaivattiin enemmän omaaloitteisempaa avun tarjoamista, sillä avun pyytämistä ei koeta aina helpoksi (ilmauksia 2). Isovanhemmilta kaivattaisiin myös enemmän aikaa lapsenlapsien kanssa olemiseen (ilmauksia 2). Näitä asioita vastaajat kuvasivat muun muassa seuraavin sanoin:

”olisi kiva jos voisimme viedä lapsia yökylään”

”lastenhoitoapua, tukea kasvatusasioissa”

”Lähinnä oma-aloitteista avun tarjoamista. Aina ei ole helppo pyytää apua, helpottaisi että apua tarjottaisiin enemmän ja oma-aloitteisesti”

”lapsen kanssa oloa/läsnäoloa”

8.6 Miten tärkeänä isovanhemmilta saatua apua/tukea pidetään?

Kyselylomakkeen viimeisessä kysymyksessä kysyttiin miten tärkeänä pidätte perheenne saamaa apua/tukea isovanhemmilta? Kysymykseen oli vastannut neljätoista vastaajaa. Vastausten perusteella voidaan sanoa, että isovanhemmilta saatua apua pidetään erittäin tärkeänä lapsiperheissä (ilmauksia 12). Isovanhemmilta saadun avun tärkeys käy ilmi muun muassa seuraavista lainauksista:

”Tuki on tosi tärkeää.”

”Erittäin tärkeätä.”

Vastauksista nousi vahvasti esiin myös isovanhempien tärkeys lapsenlapsille. Vanhemmat pitävät isovanhempien ja lapsiensa välistä suhdetta tärkeänä vastauksien perusteella (ilmauksia 9). Isovanhempien ja lapsenlapsen suhde muodostuu vanhempien näkemyksen mukaan jo lapsena, joten on tärkeää että lapsenlapset näkevät isovanhempiaan ja viettävät aikaa yhdessä. Tämän vuoksi vastaajat pitivät tärkeänä, että isovanhemmat ovat mukana arjessa ja auttamassa perhettä. Seuraavista lainauksista käy ilmi vastaajien näkemyksiä lapsen ja isovanhemman suhteen tärkeydestä:

”Isovanhemmat luovat hyvät suhteet lapsenlapsiin jo lapsena.”

”Tuki on tosi tärkeää siinäkin mielessä, että lapsille on tärkeää saada olla ja viettää aikaa isovanhempien kanssa.”

”Kun he ovat tukena lapsuusajalla, heistä muodostuu lapsille tärkeitä ja tämä jatkuu heidän aikuisuuteen saakka, jos he ovat niin onnekkaita, että saavat pitää isovanhempansa mahdollisimman pitkään.”

Isovanhemmilta saatua käytännön apua pidetään tärkeänä ja sitä arvostetaan todella (ilmauksia 7). Erityisesti lastenhoitoapu ja kuljetus apu olivat monissa vastauksissa kullannarvoisia asioita, jotka helpottivat lapsiperheiden arkea. Vastaajat kirjoittivat käytännön avun tärkeydestä muun muassa seuraavilla lailla:

*”Vanhempien vuorotyön vuoksi lasten hoitoapu ja kuljetus päiväko-
tiin/kouluun/harrastuksiin on kullanaroista.”*

”Onhan se välillä mukavaa mennä valmiiseen ruokapöytään.”

”Lasten ollessa pienempiä lastenhoitoapu oli arvokasta.”

Isovanhemmilta saatua apua pidettiin tärkeänä myös siksi, että pyydettyä apua isovanhemmilta oli perheellä todellinen tarve avulle (ilmauksia 3). Avun tärkeys tarvittaessa käy ilmi esimerkiksi seuraavasta lainauksesta:

”Saatu apu on tärkeää silloin, kun on tarvetta..”

Vanhemmat pitivät isovanhemmilta saatua apua ja tukea tärkeänä myös oman jak-
samisen kannalta asiana (ilmauksia 4). Isovanhempien avulla vanhemmilla oli
mahdollisuus saada omaa aikaa ja hengähtää hetki. Isovanhemmilta saadun avun
tärkeys oman hyvinvoinnin kannalta käy ilmi esimerkiksi seuraavasta pätkästä:

”Oma stressi helpottaa, kun tietää että voi luottaa saavansa apua.”

Myös läheinen suhde isovanhempiin nähtiin tärkeänä tukena elämässä ja läheisiä
välejä isovanhempiin pidettiin tärkeänä (ilmauksia 3).

”Arvostan läheisiä välejä.”

Vain yhdessä vastauksessa kävi ilmi, että isovanhemmilta saatua apua ja tukea ei
pidetty merkityksellisenä. Isovanhempien huono kunto ja pitkä välimatka olivat
asioita, joiden vuoksi isovanhemmat eivät olleet auttaneet perhettä, eikä suhde
isovanhempiin ollut erityisen tiivis. Avun vähäisyydestä johtuen isovanhemmilta
saatua apua ja tukea ei pidetty merkityksellisenä kyseisessä perheessä.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kyselyyn vastanneista valtaosa oli perheenäitejä, joten tulokset edustavat pitkälti perheen äitien näkemyksiä ja kokemuksia isovanhemmilta saadusta sosiaalisesta tuesta lapsiperheissä. Suomessa yleisin perhemuoto on ydinperhe, joka näkyi selvästi myös kyselyyn vastanneiden perhemuodoissa, sillä vastaajien yleisin perhemuoto oli ydinperhe. Vastaajien ikä vaihteli 27–44 vuoden välillä ja vastaajien keskimääräinen ikä oli 36 vuotta. Enemmistöllä vastaajista oli kaksi lasta ja lapsilla oli yleisimmin neljä isovanhempaa.

9.1 Isovanhempien rooli lapsiperheissä

Tutkimuksen mukaan suurin osa vastaajista on tyytyväisiä yhteydenpidon määrään isovanhempien kanssa. 67 % vastaajista koki yhteydenpidon riittäväksi. Ne vastaajat, jotka eivät olleet tyytyväisiä yhteydenpidon määrään toivoivat näkevänsä isovanhempia useammin. Tämä kertoo siitä että isovanhemmat ovat tärkeitä ja isovanhempien läsnäoloa kaivataan lapsiperheissä.

Tutkimuksen tulosten mukaan isovanhempia tavataan suhteellisen usein. Vastauksen mukaan isovanhempia tavattiin yleisimmin joko viikoittain, kerran kuukaudessa tai kerran kolmessa kuukaudessa. Vastaajat vierailevat itse hieman useammin isovanhempien luona kuin isovanhemmat lastensa perheiden luona. Tämä on ymmärrettävää, sillä onhan liikkuminen ja vieraileminen helpompaa nuorille perheille kuin isovanhemmille itselleen. Kaiken kaikkiaan vieraileminen on kuitenkin hyvin vastavuoroista. Vastauksen mukaan välimatkalla on selvä vaikutus yhteydenpidon määrään isovanhempien kanssa. Lyhyen välimatkan koettiin helpottavan yhteydenpitoa ja yhteydenpidon koettiin olevan tiiviimpää. Kauempana asuvien isovanhempien kanssa yhteydenpito oli vastausten mukaan harvempaa ja näkeminen painottui viikonloppuihin ja loma-ajoille.

Vain harva vastaajista käytti nykyteknologiaa hyödyksi yhteydenpidossa isovanhempien kanssa. Tulos oli yllättävä, sillä nykyteknologia helpottaisi yhteydenpitoa myös kauempana asuvien isovanhempien kanssa. Toisaalta nykyteknologia tietokoneineen ja sen tuomat mahdollisuudet ei välttämättä ole tuttu asia van-

hemman sukupolven ihmisille. Kuitenkin kaikki vastaajat käyttivät puhelinta apuna yhteydenpidossa ja vain pieni osa vastaajista hyödynsi sähköpostia tai skypeä yhteydenpidossa. Isovanhempiin pidetään yleisimmin yhteyttä siis vieraillemalla ja puhelimitse.

9.2 Isovanhemmilta saatu sosiaalinen tuki

Tutkimuksen tulokset osoittavat perheiden olevan tyytyväisiä isovanhemmilta saatuun sosiaaliseen tukeen ja että isovanhemmat osallistuvat monella tapaa lastensa perheiden auttamiseen. Enemmistö vastaajista kokee, että isovanhemmilta on helppo pyytää apua ja että isovanhemmat ovat valmiita auttamaan tarvittaessa. Tutkimuksessa kävi kuitenkin ilmi, että isovanhemmilta kaivattaisiin enemmän oma-aloitteista avun tarjoamista, sillä vain 20 % vastaajista koki, että isovanhemmat tarjoavat apuaan pyytämättäkin.

Enemmistö tutkimukseen osallistuneista on tyytyväisiä isovanhemmilta saamaansa tuen määrään, sillä 73 % kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, että isovanhemmilta saatu apu on ollut riittävää. Näin olleen isovanhemmilta saatuun sosiaaliseen tukeen ollaan yleisesti ottaen tyytyväisiä vastaajien keskuudessa. Tutkimuksen mukaan vastanneet olivat saaneet hyvin eri sosiaalisen tuen muotoja isovanhemmilta. Isovanhemmilta koettiin saatavan eniten emotionaalista ja taloudellista tukea, joita oli saanut 100 % vastaajista. Toiminnallista tukea oli puolestaan saanut 93 % vastaajista. Vähiten vastaajat kokivat saaneensa tiedollista tukea, jota oli saanut 87 % vastaajista.

Vastaajat olivat saaneet hyvin emotionaalista tukea isovanhemmilta. Eniten vastaajat kokivat isovanhempien välittävän ja luovan turvallisuuden tunnetta perheelleen. Suhteellisen hyvin vastaajat kokivat isovanhempien luottavan heihin. Huomattavasti vähemmän vastaajat kokivat isovanhempien kannustavan ja antavan myönteistä palautetta.

Isovanhemmilta saatu toiminnallinen tuki painottui selvästi lastenhoidossa auttamiseen. Kaikki toiminnallista tukea saaneet olivat saaneet apua lastenhoidossa. Näin ollen isovanhempien osallistuminen lastenlastensa hoitoon on hyvin yleistä.

Kysymyksessä, jossa vanhemmilta tiedusteltiin millaista tukea he kaipaisivat isovanhemmiltaan enemmän tuli kuitenkin esiin, että isovanhemmilta kaivattaisiin apua lastenhoidossa. Näin ollen voidaan todeta, että lapsiperheissä kaivataan paljon apua lastenhoidossa. Muita toiminnallisen tuen muotoja vastaajat olivat saaneet huomattavasti vähemmän. 36 % vastaajista oli saanut kuljetusapua ja 29 % vastaajista oli saanut apua kotitöissä ja ruuanlaitossa.

Tulosten perusteella isovanhemmilta saadaan paljon myös taloudellista tukea, sillä kaikki vastaajat olivat saaneet taloudellista tukea isovanhemmiltaan ainakin jossain muodossa. Tuloksissa oli mielenkiintoista se, että taloudellinen tuki kohdistuu yleisimmin lapsenlapsiin. Taloudellinen tuki oli yleisimmin sitä, että isovanhemmat antavat rahaa tai erilaisia tuotteita lapsenlapsilleen. 80 % vastaajien lapsista oli saanut isovanhemmiltaan rahaa ja erilaisia tuotteita, kuten vaatteita ja leluja. 53 % vastaajista oli saanut itse tai vastaajan puoliso oli saanut rahaa isovanhemmilta.

Vähiten kyselyyn vastanneet kokivat saavansa tiedollista tukea isovanhemmilta, joka on yllättävää. Isovanhemmilla on kuitenkin paljon tietoa, jota he voisivat jakaa nuoremmille sukupolville, jonka vuoksi olisi luullut että tiedollista tukea olisi saatu enemmän. Vastaukset jakaantuivat suhteellisen tasaisesti eri tiedollista tukea mittaavien vaihtoehtojen välille. Yleisimmin tiedollinen tuki ilmeni kuitenkin neuvojen saamisena käytännön asioissa, jota koki saavansa 62 % vastaajista tai apuna ongelmatilanteiden ratkaisuisissa, jota oli puolestaan saanut 54 % vastaajista. Vähiten isovanhemmat antoivat neuvoja lasten kasvatukseen liittyvissä asioissa, sillä sitä oli saanut vain 15 % vastaajista.

9.3 Isovanhemmilta saadun tuen tärkeys

Kyselylomakkeen viimeisessä kysymyksessä vanhemmilta tiedusteltiin miten tärkeänä he pitävät isovanhemmilta saamaansa apua ja tukea. Vastausten perusteella voidaan sanoa, että isovanhemmilta saatua apua ja tukea pidetään hyvin tärkeänä lapsiperheissä ja isovanhemmilta saamaa apua arvostetaan.

Vastauksista nousi esiin, että isovanhemmilta saatua apua pidetään tärkeänä lasten kannalta. Vanhempien mukaan on tärkeää, että lapsenlapsille muodostuu tiivistä ja luottamuksellinen suhde isovanhempien kanssa. Luottamuksellisen suhteen syntyminen edellyttää isovanhempien läsnäoloa, jonka vuoksi on tärkeää että isovanhemmat osallistuvat lastensa perheiden elämään. Näin ollen voidaan todeta, että perheet kokevat isovanhemmilta saadun ajan ja läsnäolon yhdeksi tärkeimmistä avun ja tuen muodoiksi, joita isovanhemmilta saadaan.

Vastauksissa esiin nousi myös käytännön avun tärkeys. Isovanhemmilta saatu käytännön apua pidetään tärkeänä, joka helpottaa lapsiperheiden arkea. Erityisesti isovanhempien osallistumista lastenlastenhoitoon pidetään tärkeänä apuna. Lapsiperheiden arki voi olla hyvin kiireistä, jonka vuoksi käytännön avusta on apua varmasti monessa perheessä. Osassa vastauksissa nousi esiin myös isovanhemmilta saadun avun tärkeys oman jaksamisen kannalta. Vastaajat kokivat, että isovanhempien avulla he ovat saaneet edes hieman omaa aikaa rentoutumiseen. Vanhempien jaksaminen on tärkeää vanhempien itsensä kannalta, mutta erityisesti myös lapsen kannalta. Isovanhemmilta saatu apu on näin ollen merkittävä tekijä myös vanhempien oman jaksamisen vuoksi.

Tiivistetysti voidaan sanoa, että isovanhemmat osallistuvat monella tapaa lapsiperheiden auttamiseen ja isovanhemmilta saatava apu ja tuki on hyvin monimuotoista. Kyselyyn vastanneiden lapsiperheiden vanhemmat ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä isovanhemmilta saatuun apuun ja sitä arvostetaan. Näin ollen voidaan olettaa, että isovanhemmilla on tärkeä rooli lapsiperheiden tukiverkostossa.

10 POHDINTA

Tutkimuksellani hain vastausta siihen millaista sosiaalista tukea lapsiperheet ovat saaneet isovanhemmilta. Tähän tutkimuskysymykseen ja siitä johdettuihin alaongelmiin sain hyvin vastauksia. Lisäksi halusin selvittää millainen rooli isovanhemmilla on nykypäivänä lapsiperheissä. Isovanhempien roolia lähdin aukaisemaan siitä näkökulmasta, kuinka usein isovanhempia nähdään ja miten isovanhempien kanssa pidetään yhteyttä. Isovanhempien roolia olisi voinut tarkastella paljon laajemmin, jolloin olisin saanut paremmin vastauksen tähän tutkimuskysymykseen. Silloin työstäni olisi voinut tulla jo liian laaja, joten isovanhempien roolia koskevan tutkimuskysymyksen olisi voinut muotoilla toisin tai rajata jopa kokonaan työn ulkopuolelle.

Tarkoitukseni oli aloittaa opinnäytetyön tekeminen hyvissä ajoin jo keväällä 2011, mutta aloittaminen siirtyi syksyille koska kiinnostavan aiheen löytäminen ei ollut helppoa. Elokuussa pääsin työskentelemään kunnolla opinnäytetyöni parissa, josta lähtien työskentely on ollut hyvin tiivistä. Opinnäytetyön tekeminen on vaatinut paljon suunnittelua, erilaisten päätösten ja valintojen tekemistä sekä ennen kaikkea itsenäistä työtettä sekä vastuunkantamista työn etenemisestä. Opinnäytetyön tekeminen on ollut kokonaisuudessaan hyvin opettavainen prosessi ja olen tyytyväinen lopputulokseen sekä omaan työskentelyyni opinnäytetyön parissa.

10.1 Tutkimuksen luotettavuus

Luotettavuuden mittarina voidaan käyttää tutkimuksen toistettavuutta sekä sitä etteivät tulokset ole kiinni tutkijasta. Tutkimuksessa näkyy oma kädenjälkeni, esimerkiksi aineistosta nousevien ilmauksien luokittelussa ja niistä muodostetuissa käsitteissä. Joku toinen olisi voinut muodostaa samasta aineistosta erilaisia luokitteluita ja käsitteitä. Näin ollen kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden mittaaminen toistettavuuden näkökulmasta ei ole mielestäni täysin yksiselitteistä.

Tutkimuksen luotettavuuden lisäämiseksi pyrin selvittämään mahdollisimman tarkasti valitsemaani tutkimusotetta, tutkimuksen kohderyhmää, tiedonkeruumenettelmää ja aineiston analysointia, jotta lukijat pystyisivät paremmin arvioimaan

tutkimustani ja sen luotettavuutta. Tutkimuksessani käytin tiedonkeruumenetelmänä kyselylomaketta, johon liittyy omat haasteensa. Käytin kyselylomakkeen suunniteluun aikaa ja koe testasin kyselylomakkeen kahdessa lapsiperheessä, mutta siitä huolimatta on mieleeni tullut jälkeensä asioita jotka olisin voinut tehdä toisin. Kyselylomakkeessa oli muutama kysymys, jotka olisin voinut jättää kokonaan ja niiden tilalle olisin saanut tutkimuskysymyksien kannalta oleellisempia kysymyksiä.

Kysymyksiin oli vastattu hyvin, joten pystyin ottamaan kaikki palautuneet kyselylomakkeet mukaan tutkimukseen. Muutaman kysymyksen perään oli laitettu lyhyt kommentti, mutta niillä ei ollut vaikutusta vastauksiin. Jäin miettimään vain yhtä kysymystä, jossa lapsilla kerrottiin olevan kymmenen isovanhempaa. Pohdin mielessäni miten lapsilla voisi olla yhteensä kymmenen isovanhempaa. Toisaalta isovanhemmista käsittelevässä kirjallisuudessa nousi monesti esiin se, että nykyisin lapsilla voi olla jopa kuusi, kahdeksan tai useampikin isovanhempi. Taustalla voi olla muun muassa avioerot ja uusien liittojen kautta tulevat isoäitipuolet ja isoisäpuolet, jolloin isovanhempien määrä voi lisääntyä huomattavasti. Osaan avoimista kysymyksistä oli vastattu vain muutamalla sanalla, mutta mukana oli paljon myös hyviä ja monipuolisia vastauksia. Kaiken kaikkiaan koen, että sain kyselylomakkeella hyvin tietoa tutkittavasta asiasta.

Kyselyn vastausprosentti oli 75, joka kertoo osaltaan tutkimuksen luotettavuudesta. Tutkimuksen kohderyhmä oli kuitenkin sen verran pieni, ettei saaduista tuloksista voida tehdä yleistyksiä, eikä se ollutkaan tutkimukseni tavoite. Vaikka tutkimuksessa saatuja tuloksia ei voida yleistää, niin tulokset antavat kuitenkin suuntaa siitä millaista tukea isovanhemmilta saadaan ja millainen merkitys isovanhemmilta saadulla avulla ja tuella on lapsiperheissä. Pohdin tuloksia analysoidesani miten tuloksiin olisi vaikuttanut se, jos tutkimuksen kohderyhmä olisi ollut laajempi. Olisinko saanut vielä jotain oleellista lisää tutkimukseeni? Toisaalta sain hyvin vastauksia asettamiini tutkimuskysymyksiin, vaikka kohderyhmä olikin suhteellisen pieni. Tutkimuksen luottavuuden otin huomioon myös tulosten analysoinnissa. Analysoin aineiston mahdollisimman huolellisesti. Kävin jokaisen kysymyksen yksitellen läpi ja kirjasin saadut tulokset ylös. Avoimien kysymyksi-

en kodalla nostin esiin muutamia suoria lainauksia vastauksista, jotta lukija näkisi konkreettisesti mihin tekemäni luokkajaot perustuivat.

10.2 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksen eettisyyden otin huomioon muun muassa tutkimuslupien hankinnassa. Ennen varsinaista tutkimusluvan hakemista tiedustelin lupaa tutkimuksen suorittamiseen sen päiväkodin johtajalta, jossa kyselyn ajattelin suorittaa. Lisäksi keskustelin tutkimuksesta niiden lapsiryhmien työntekijöiden kanssa, joissa kyselylomakkeet oli tarkoitus jakaa. Sain johtajalta ja työntekijöiltä luvan tutkimukseeni suorittamiseen, jonka jälkeen hain virallista tutkimuslupaa Vaasan kasvatusta ja opetusvirastosta. Tutkimuksessa pyrin eettisyyteen myös sillä, että kyselyyn vastaaminen oli vanhemmille täysin vapaaehtoista. Lisäksi kyselylomakkeen sai täyttää täysin anonymiinä. Vanhemmille jakamassani saatekirjeessä kerroin mitä olen tutkimissa ja etteivät vastaajien henkilöllisyydet tule esiin missään vaiheessa tutkimusta. Kyselylomakkeen sai palauttaa suljetussa kirjekuoressa päiväkodin työntekijöille. Kirjekuoret hain itse henkilökohtaisesti päiväkodilta, joten vastauksia ei pystynyt näkemään muut kuin minä.

10.3 Jatkotutkimusaiheet

Jatkotutkimusaiheena voisi olla isovanhempien omat kokemukset lastensa ja lastenlastensa auttamisesta ja tukemisesta. Olisi mielenkiintoista tietää miten isovanhemmat itse kokevat lapsiensa perheiden auttamisen. Mielenkiintoinen tutkimusaihe olisi myös se, miten isovanhemmat itse saavat apua lapsiltaan ja lapsenlapsiltaan. Kohdistuuko auttaminen vain ylhäältä alaspäin vai saavatko myös vanhemmat sukupolvet apua nuoremmilta. Toisaalta olisi mielenkiintoista tutkia millainen merkitys isovanhemmilla on nuorten elämässä ja millaista tukea nuoret saavat isovanhemmiltaan, sillä isovanhempien merkitystä on tutkittu enimmäkseen vain lasten ja vanhempien näkökulmasta. Lisäksi mieleeni nousi aihe, jossa voisi tutkia millaisia sosiaalisia verkostoja perheillä on ja millaista tukea he saavat eri verkostoilta.

LÄHTEET

Arajärvi, T. 1995. Hyvä isovanhemmuus. Porvoo. WSOY.

Bardy, M., Heino, T. & Salmi, M. 2001. Mikä lapsiamme uhkaa? Suuntaviivoja 2000-luvun lapsipoliittiseen keskusteluun. Stakes, Raportteja 263. Saarijärvi. Gummerus.

Bardy, M. & Lammi-Taskula, J. 2009. Vanhemmuuden ilot ja murheet. Teoksessa lapsiperheiden hyvinvointi 2009, 60–67. Toim. Ahlström, S., Karvonen, S. & Lammi-Taskula, J. Helsinki. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Dieckmann, M. 2002. Ikiomat isovanhemmat. Kokemus, viisaus, elämäntaito. Klaukkala. Recallmed Oy.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 3. painos. Tampere. Vastapaino.

Ewalds, H. & Jantunen, E. 1991. Omaisten tarvitsema ja saama sosiaalinen tuki. Sosiaali- ja terveysministeriön kehittämisosaston selvityksiä 7. Helsinki. Valtion painatuskeskus.

Farber, L. 2010. Rakas isoäiti. Helsinki. Helsinki-kirjat Oy.

Friman, T. 2003. Isovanhemmat järjestyvät. Lapsen maailma. 11, 29.

Fågel, S., Rotkirch, A. & Söderling, I. 2010. Isovanhemmuuden merkitys korostuu. Teoksessa Farkkumummoja ja pehmoaareja – uusia ikkunoita isovanhemmuuteen, 5-9. Toim. Fågel, S., Rotkirch, A. & Söderling, I. Helsinki. VL-Markkinointi Oy.

Hakulinen, T., Hirvonen, E. & Koponen, P. 2008. Yksilö, perhe ja yhteisö muutoksessa: näkökohtia terveyteen. Teoksessa Terveyden edistäminen. Uudistuvat työmenetelmät, 35–61. 1.-2. painos. Toim. Hakulinen, T., Hirvonen, E., Koponen, P., Pietilä, A-M., Salminen, E-M. & Sirola, K. Helsinki. WSOY.

Heaney, C. A. & Israel, B. A. 2008. Social networks and social support. Teoksessa Health Behaviour and Health Education. Theory, Research, and practice, 189-210. 4. painos. Toim. Glanz, K., Rimer, B.K. & Viswanath. K. San Francisco. Jossey-Bass Publisher. Viitattu 17.9.2011. Saatavilla <http://www.google.com/books?hl=fi&lr=&id=WsHxyj710UgC&oi=fnd&pg=PA189&dq=social+support&ots=EVN0ScOqVL&sig=kP54N2aRfqtQvs0fkAftjjbfmVc#v=onepage&q=social%20support&f=false>

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. 7. painos. Helsinki. Edita.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. 13.–14. painos. Helsinki. TAMMI.

- Hyyppä, M.T. 1997. Tunteet ja oireet. Uusin psykosomatiikka. Helsinki. Kirjayhtymä Oy.
- Hämäläinen, U. & Kangas, O. 2010. Perhepiirissä. Helsinki. Kelan tutkimusosasto.
- Ijäs, K. 2006. Ikääntyvän ihmissuhteet. Helsinki. Kirjapaja Oy.
- Ijäs, K. 2004. Isovanhemmat muutosten keskellä. Helsinki. Kirjapaja Oy.
- Ijäs, K. 1999. Isoäidin itkunpaikkoja. Teoksessa Isoäidin kirja, 13–17. Toim. Käyhty, K. Helsinki. Karas-Sana.
- Jokinen, P. 2002. Mummu@mummula.net – Tietotekniikka isovanhempien ja lastenlapsia yhdistävänä tekijänä. Gerontologia. 4, 206–211.
- Juhela, T. 2006. Isovanhempien antama tuki ja lapsiperheen arjessa selviytyminen. Tampere. Tampereen Yliopisto.
- Järvilehto, U. 1999. Isoäiti hoitaa terveyttään. Teoksessa Isoäidin kirja, 60–67. Toim. Käyhty, K. Helsinki. Karas-Sana.
- Kalliomaa, M. 2008. Muuttuvat mummolat. Tyyris Tyllerö. 3, 42-45.
- Kankkonen, M., Suutarla, A. & Tiilikka, L. Iloa isovanhemmuteen. Työkirja isovanhemmille ja vanhemmille. Viitattu 25.8.2011. http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/a4e3f9ef443f75fdae1acc782245b112/1314279483/application/pdf/11644131/JKK_IsovanhemmuusTK_pieni.pdf
- Kartovaara, L. 2007. Lasten isovanhemmat. Teoksessa Suomalainen lapsi 2007, 73–90. Stakes. Helsinki. Tilastokeskus.
- Karvonen, S., Moisio, P. & Simpura, J. 2009. Suomalaisten hyvinvointi ja elinolot 2000-luvulla. Teoksessa Lapsiperheiden hyvinvointi 2009, 20–35. Toim. Ahlström, S., Karvonen, S. & Lammi-Taskula, J. Helsinki. Terveystieteiden tutkimuskeskus.
- Kivimäki, R. 2003. Perhe tuli työelämään. Teoksessa Perhe murroksessa. Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä, 186–201. 2. painos. Toim. Forsberg, H. & Nätkin, R. Helsinki. Gaudeamus.
- Koffert, T. & Kuusi, K. 2003. Depressiokoulu. Opi masennuksen ehkäisy- ja hoitotaitoja. 2. painos. Helsinki. SMS-Tuotanto Oy.
- Kolbe, L. 2004. Piirteitä vanhuuden eurooppalaisesta historiasta. Teoksessa Mummokirja, 11- 27. Toim. Haavikko, A-L. & Vihmanen, L. Helsinki. Kirjapaja Oy.
- Kukkumäki, H. & Tulusto, R. 2010. Lupa ryppyillä. Ikääntymisen ihanuus. Helsinki. Minerva Kustannus Oy.

- Kumpusalo, E. 1991. Sosiaalinen tuki, huolenpito ja terveys. Sosiaali- ja terveyshallitus raportteja 8. Helsinki. VAPK-KUSTANNUS.
- Lammi-Taskula, J. & Salmi, M. 2009. Työ, perhe ja hyvinvointi. Teoksessa Lapsiperheiden hyvinvointi 2009, 38-48. Toim. Ahlström, S., Karvonen, S. & Lammi-Taskula, J. Helsinki. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Lammi-Taskula, J., Salmi, M. & Sauli, H. 2009. Lapsiperheiden toimeentulo. Teoksessa lapsiperheiden hyvinvointi 2009, 78-92. Toim. Ahlström, S., Karvonen, S. & Lammi-Taskula, J. Helsinki. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Lammila-Taskula, J. 2004. Pienet koululaiset. Teoksessa Puhelin, mummo vai joustava työaika? 58-74. Toim. Lammi-Taskula, J & Salmi, M. Helsinki. Stakes.
- Latvala, E. & Vanhanen-Nuutinen, L. 2001. Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: sisällönanalyysi. Teoksessa Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä, 21-43. Toim. Janhonen, S. & Nikkonen, M. Helsinki. WSOY.
- Leinonen, P. 2004. Isovanhemmista apua päiväkoteihin ja kouluihin. Kulttuuriperintöä kasvaville. Opettaja. 8-9, 46.
- Leskelä, U. 2008. Life Events of Social Support among Patient with Major Depressive Disorder. Viitattu 12.9.2011. http://www.ktl.fi/attachments/003_2008a25.pdf
- Metsämuuronen, J. 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. 1.painos. Helsinki. International Methelp Ky.
- Peltonen, R. 1994. Sosiaalinen tuki, elämänhallinta ja koettu terveys keski-ikäisillä naisilla. Sosiaalipoliittisen yhdistyksen tutkimuksia 54. Turku. Turun yliopisto.
- Posti, P. 2002. Ihana isovanhemmuus. Lapsen Maailma. 9, 26-28.
- Reiman-Salminen, K. 2008. Sukupolvien ketju kannattelee. Tyyris Tyllerö. 3, 47-57.
- Rippstein, K. 2008. Yhteisöllinen isovanhemmuus. Vanhustenhuollon uudet tuulet. 6, 20-21.
- Salakari, A., Salmela-Aro, K., Salminen, S., Tontti, J. & Vahtera, S. 2010. Isovanhempien panos. Psykologia. 4, 360.
- Sohlman, B. 2004. Funktionaalinen mielenterveyden malli positiivisen mielenterveyden kuvaajana. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Tutkimuksia 137. Helsinki. Stakes.
- Söderling, I. 2010. Suuret ikäluokat läpivalaisussa. Teoksessa Farkkumummoja ja pehmoaareja – uusia ikkunoita isovanhemmuuteen, 12-22. Toim. Fågel, S., Rotkirch, A. & Söderling, I. Helsinki. VL-Markkinointi Oy.

Taipale, V. 2009. Isovanhemmat ovat voimavara. Vanhustenhuollon uudet tuulet. 6, 16–17.

Taipale, V. 2002. Isoäitikirja. Helsinki. WSOY.

Takala, P. 2005. Onko meillä malttia sijoittaa lapsiin? Helsinki. Kelan tutkimusosasto.

Tarkka, M-T. 1996. Äitiys ja sosiaalinen tuki. Ensisynnyttäjien selviytyminen äitiyden varhaisvaiheessa. Tampere. Tampereen yliopisto.

Tilastokeskus. 2011. Perheiden määrän kasvu hidastui. Viitattu 1.9.2011. http://www.stat.fi/til/perh/2010/perh_2010_2011-05-27_tie_001_fi.html

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2003. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 1.-2. painos. Helsinki. Tammi.

Uittomäki, K. 2003. Kulttuuriperintöä siirretään uusille sukupolville. Vanhustenhuollon uudet tuulet. 7, 6-7.

Uittomäki, K. 2004. Isovanhemmuus on myös moderni asia. Viitattu 25.8.2011. http://www.valli.fi/tapahtumat_airi_hautamaki.htm

Uittomäki, K. 2006a. Onni on arjessa. Vanhustenhuollon uudet tuulet. 6, 6-7.

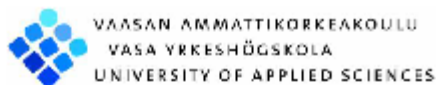
Uittomäki, K. 2006b. Vanhemmilla on velvollisuus lähentää lapsia ja isovanhempia keskenään. Vanhustenhuollon uudet tuulet, 6, 8-9.

Uittomäki, K. 2005. Isovanhemmilla on oikeus yksilölliseen elämään. Vanhustenhuollon uudet tuulet. 6, 22.

Uusiniitty, L. 2003. Korvaamattomat mummut ja vaarit. Lapseimme. 3, 28–30.

Uutela, A. & Vahtera, J. 1994. Sosiaaliset verkostot ja sosiaalinen tuki terveysresursseina. Viitattu 25.8.2011. <http://www.duodecimlehti.fi/web/guest/etusivu/artikkeli?tunnus=duo40219#.TlslwFyJFtk.email>

Wilska, T.-A. 2010. Isovanhemmat lapsiperheiden taloudellisena turvana. Teoksessa Farkkumummoja ja pehmovaareja – uusia ikkunoita isovanhemmuteen, 23–32. Toim. Fågel, S., Rotkirch, A. & Söderling, I. Helsinki. VL-Markkinointi Oy.

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS OPINNÄYTETYÖTÄ VARTEN

OPISKELIJAN TIEDOT:		
Opinnäytetyön tekijä(t): Heidi Rauhanummi	Opiskelijanumero: e0800574	Koulutusohjelma: Sosiaalitaalain koulutusohjelma
Osoite: Kirkkopuistikko 2 C 22, 65100 VAASA	Puhelinnumero: 040 827 3443	Sähköposti: Heidi.Rauhanummi@mail.suomi.net
TUTKIMUKSEN KOHDEORGANISAATION TIEDOT:		
Organisaation nimi ja tulosyksikkö: (kasvatus- ja opetusvirasto)		
Yhteyshenkilön nimi, sähköposti, puhelin: -		
Mahdollisen työelämäohjaajan nimi, sähköposti, puhelin: Ei ole, sillä työni ei ole hankkeistettu.		
OPINNÄYTETYÖN TIEDOT:		
Opinnäytetyön nimi: Isovanhemmilta saatava sosiaalinen tuki lapsiperheissä		
Opinnäytetyötutkimuksen tarkoitus: Opinnäytetyöni tarkoituksena on tutkia millaista sosiaalista tukea/apua lapsiperheet saavat isovanhemmiltaan sekä kuinka riittäväksi tuki on koettu. Tämän lisäksi haluan selvittää millainen asema isovanhemmillä on nykypäivänä lapsiperheissä		
Opinnäytetyön ohjaajan nimi, sähköposti, puhelin: Ann-Sophie Blomqvist, asb@puv.fi, +358 207 663 509		

OPINNÄYTETYÖN SOPIMUSEHDOT

Opinnäytetyön ohjaus ja vastuut

Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Vaasan ammattikorkeakoulun vastuu rajoittuu opinnäytetyön ohjaukseen. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta sopimuksen mukaan. Opiskelija sitoutuu palauttamaan toimeksiantajalle työn aikana käyttöön saamansa luottamuksellisen aineiston opinnäytetyön valmistuttua tai kun osapuolet yhdessä sopien toteavat, ettei yhteistyödellistyksiä työn loppuunsaattamiseksi ole.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Wolffintie 30, 65200 VAASA
Puh. 020 766 3300, faksi (06) 326 3002
info@puv.fi, www.puv.fi
Y-tunnus 2267669-3

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
 VASA YRKESHÖGSKOLA
 UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Oikeudet tuloksiin

Tekijänoikeus ja omistusoikeus opinnäytetyön tuloksiin ja muuhun aineistoon kuuluvat opinnäytetyön tekijälle. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden hyödyntämiseen. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raportoimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.

Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus

Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muuta julkisuuslaissa salassa pidettävää tietoa, on opinnäytetyön raportti laadittava siten, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Opinnäytetyön kirjallinen osa voidaan julkaista myös Theseus -tietokannassa Internetissä.

Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja, ohjaaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisemia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.

Opinnäytetyön kustannukset

Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opinnäytetyön tekijä keskenään. Pääsääntöisesti Vaasan ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.

Päiväys: 14.9.2011 Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus: Heidi Rauhanummi

Liitteet: Tutkimussuunnitelma liitteineen

Tutkimuslupa opinnäytetyötä varten

- Myönnetty anomuksen mukaan
 Hylätty
 Myönnetään seuraavin korjauksin

- Kohdeorganisaation nimi SAA esiintyä opinnäytetyössä
 Kohdeorganisaation nimi EI SAA esiintyä opinnäytetyössä

Päiväys _____

Allekirjoitus _____

Nimen selvennys _____

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Wolffintie 30, 65200 VAASA
 Puh. 020 766 3300, faksi (06) 326 3002
 info@puv.fi, www.puv.fi
 Y-tunnus 2267669-3

Vaasan kaupunki – Vasa stad
 Kasvatus- ja opetusvirasto
 Verket för fostran och utbildning
 Varhaiskasvatusosasto / Avdelningen för småbarnsfostran

Päätös - Beslut
 21.9.2011

Viranhaltija- Tjänsteinnehavare
 Varhaiskasvatusjohtaja - Direktören för småbarnsfostran

Pykälä - Paragraf
 94/2011

Dno - Dnr

Esittelijä - Föredragande 1g

Asia - Ärende

Tutkimuslupa/Heidi Rauhanummi

Esitys - Förslag

Vaasan ammattikorkeakoulussa sosionomiksi opiskeleva Heidi Rauhanummi anoo tutkimuslupaa opinnäytetyötään varten.

Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia millaista sosiaalista tukea/apua lapsiperheet saavat isovanhemmiltaan sekä kuinka riittäväksi tuki on koettu. Tämän lisäksi halutaan selvittää millainen asema isovanhemmillä on nykypäivänä lapsiperheissä.

Tutkimus toteutetaan vanhemmille jaettavalla kyselytutkimuksella päiväkodissa.

Tutkimuslupa-anomus liitteenä.

Päätös - Beslut

Hyväksyn edellyttäen, että tutkimuksessa noudatetaan salassapitovelvollisuutta ja että valmis opinnäytetyö luovutetaan varhaiskasvatusosastolle.

Allekirjoitus - Underskrift

Lillemor Gammelgård

Tiedoksianto - För kännedom Vapeola, H Rauhanummi,

Lisätietoja antaa – Tilläggsuppgifter ges av
 Lillemor Gammelgård, vs. varhaiskasvatusjohtaja, 325 2660

Otteen oikeaksi todistaa

Utdragets riktighet bestyrker

Oikaisuvaatimusohje - Anvisning för rättelseyrkande

Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen alla mainitulle viranomaiselle 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista:

Den som är missnöjd med detta beslut kan inom 14 dagar från delfäendet av beslutet framställa ett skriftligt

rättelseyrkande till:

Varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunta
 PL 2, Vaasanpuistikko 16
 65100 VAASA

Nämnden för småbarnsfostran och grundläggande utbildning
 PB 2, Vasaesplanaden 16
 65100 VASA

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

SAATE

Sosiaali- ja terveysala
Sosiaalialan koulutusohjelma

23.9.2011

Hei!

Olen kohta valmistuva sosionomi opiskelija Vaasan ammattikorkeakoulusta. Teen opintoihini kuuluvaa opinnäytetyötä isovanhemmilta saatavasta sosiaalisesta tuesta lapsiperheissä. Tutkin millaista tukea lapsiperheet saavat isovanhemmiltaan ja kuinka riittäväksi tämä tuki koetaan. Haluan myös selvittää opinnäytetyössäni millainen asema isovanhemmilla on nykypäivänä lapsiperheissä.

Tiedonkeruu menetelmänä käytän kyselylomaketta. Toivon Teidän vastaavan kyselyyn, sillä vastauksenne on erittäin tärkeä opinnäytetyöni valmistumisen kannalta. Kaikki tiedot käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti. Kyselyyn vastanneiden henkilöllisyydet eivät tule ilmi missään vaiheessa tutkimusta. Kyselylomakkeet hävitetään asianmukaisella tavalla, opinnäytetyöni valmistuttua.

Kyselylomakkeen voitte palauttaa suljetussa kirjekuoressa, lapsenne päiväkotiryhmän työntekijälle. Vastaukset toivon palautettavan **viimeistään perjantaina 30.9.2011**.

Jos mieleenne tulee kysyttävää, niin ottakaa rohkeasti yhteyttä minuun.

Iso kiitos etukäteen vastauksistanne!

Ystävällisin terveisin

Heidi Rauhanummi
E-mail: Heidi.Rauhanummi@gmail.com
Puh.040 827 3443

Ohjeita kyselylomakkeen täyttämiseen:

Rengastakaa jokaisen kysymyksen kohdalla omaa näkemystänne parhaiten vastaavan vaihtoehdon kirjain.

Muutamassa kysymyksessä vastaus kirjoitetaan sille varattuun tilaa.

Isovanhemmilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa lapsenne/lapsienne isovanhempia.

TAUSTATIETOJA**1. Olen**

- a) perheen äiti
- b) perheen isä

2. Ikä _____**3. Perheenne on**

- a) ydinperhe
- b) yksinhuoltajaperhe
- c) uusperhe
- d) muu, mikä? _____

4. Kuinka monta lasta perheeseenne kuuluu? _____**5. Montako isovanhempaa lapsellanne/lapsillanne on? _____****YHTEYDENPITO ISOVANHEMPIEN KANSSA****6. Arvioi kilometreissä, kuinka kaukana isovanhemmat asuvat perheestänne?**

7. Miten koette välimatkan vaikuttavan yhteydenpitoonne?

8. Vierailemme isovanhempien luona keskimäärin

- a) viikoittain
- b) kerran kuukaudessa
- c) kerran kolmessa kuukaudessa
- d) kerran puolessa vuodessa
- e) kerran vuodessa
- f) harvemmin kuin kerran vuodessa

9. Isovanhemmat vierailevat luonamme keskimäärin

- a) viikoittain
- b) kerran kuukaudessa
- c) kerran kolmessa kuukaudessa
- d) kerran puolessa vuodessa
- e) kerran vuodessa
- f) harvemmin kuin kerran vuodessa

10. Millä muulla tavoin pidätte yhteyttä isovanhempinne? (voitte valita useita vaihtoehtoja)

- a) puhelimella
- b) sähköpostilla
- c) Skypellä
- d) muuten, miten? _____

11. Oletteko kokonaisuudessaan tyytyväisiä yhteydenpidon määrään isovanhempien kanssa?

- a) kyllä
- b) en, miksi? _____

ISOVANHEMMILTA SAATU TUKI**12. Onko mielestänne isovanhemmilta helppo pyytää apua?**

- a) kyllä
- b) ei kaikissa asioissa
- c) ei, perustelut _____

13. Tarjoavatko isovanhemmat apuaan pyytämättäkin?

- a) kyllä
- b) toisinaan
- c) ei

14. Koetteko isovanhempien olevan valmiita auttamaan tarvittaessa?

- a) kyllä
- b) toisinaan
- c) en

15. Isovanhemmat (voitte valita useita vaihtoehtoja)

- a) ovat valmiita kuuntelemaan minua
- b) luottavat minuun
- c) välittävät perheestämme
- d) antavat myönteistä palautetta
- e) luovat perheellemme turvallisuuden tunnetta
- f) kannustavat minua

16. Isovanhemmat (voitte valita useita vaihtoehtoja)

- a) auttavat perhettämme lasten hoidossa
- b) auttavat perhettämme kotitöissä
- c) antavat perheellemme kuljetusapua
- d) huolehtivat välillä ruuanlaitosta perheessämme

17. Isovanhemmat (voitte valita useita vaihtoehtoja)

- a) ovat antaneet rahaa minulle/puolisolleni
- b) ovat antaneet rahaa lapsellemme/lapsillemme
- c) ovat auttaneet perhettämme tarpeellisten tavaroiden hankinnassa
- d) ovat ostaneet lapsellemme erilaisia tuotteita (esim. tavaroita, vaatteita)
- e) isovanhemmat tekevät toisinaan ruokaostoksemme

18. Olen saanut isovanhemmilta (voitte valita useita vaihtoehtoja)

- a) tietoa ratkaisujen pohjaksi
- b) apua ongelmatilanteiden ratkaisuun
- c) neuvoja käytännön asioissa
- d) hyödyllisiä neuvoja lasten kasvatuksessa

19. Oletteko saaneet vielä jotain muuta apua/tukea isovanhemmilta? Jos olette, niin mitä?

20. Koetteko isovanhemmilta saadun tuen ja avun riittäväksi?

- a) kyllä
- b) en
- c) en osaa sanoa

21. Koetteko isovanhempien puuttuvan liikaa elämäänne?

- a) en
- b) toisinaan
- c) kyllä

22. Jos koette isovanhemmilta saadun tuen ja avun riittämättömäksi, niin millaista tukea /apua toivoisitte saavanne isovanhemmilta lisää?

23. Miten tärkeänä pidätte perheenne saamaa apua/tukea isovanhemmilta?

ISO KIITOS AJASTANNE JA VASTAUKSISTA!